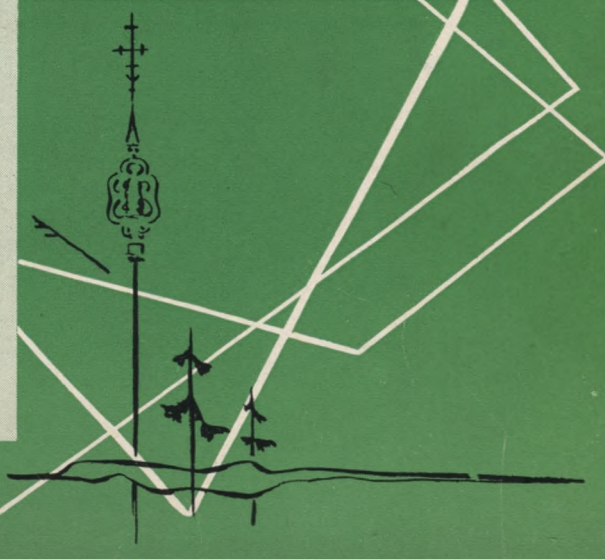

Laiskai **LIETUVIAMS**

1954 BALANDIS (APRIL) VOL. V, NO. 4

T U R I N Y S

JI LABAI MYLĖJO – J. Elijošius, S. J.	97
PRISIKĖLIMO BELAUKIANT – S. Pipiraitė	98
SPAUDOS ATGAVIMO SUKAKTIS – Kun. Dr. A. Juška	99
MALONĖS PILNOJI (IV) – A. Liuima, S. J.....	103
NUTAUTIMO PROBLEMOS – P. Maldeikis	110
TIKINTIEJI – KUNIGAI? – A. Tamošaitis, S. J.	116
KAIP PRIIMTI KUNIGĄ? – Redaktorius	121
VAIKŲ AUKLĖJIMAS – A. Suomis	122
DAR KELI ŽMONŲ PASISAKYMAI – J. Vaišnys, S. J.	124
IŠ FILMŲ PASAULIO	127

Viršelyje: Magdalena, buvusi didžioji nusidėjėlė, kuriai pirmai pasirodė
atsikėlęs Kristus.

NAUJO ŠVENTOJO LAUKIANT

Iš Romos pranešama, kad arkiv. Jurgio Matulaičio beatifikacijos byla eina pirmyn, nors labai pamažu. Mat, reikia labai kruopščiai ištyrinėti jo raštus, jo užtarimu įvykusius stebuklus, apklausinėti daugelį liudininkų. Susipažinus plačiau su beatifikacijų ir kanonizacijų procesu, kiekvienam paaiškėja, kad Bažnyčia nesielgia lengvapėdiškai, skelbdama palaimintuosius ir šventuosius. Ji į altorių garbę iškelia tik tuos, kurių šventumu visai netenka abejoti.

LETTERS TO LITHUANIANS. Published monthly except July and August, when bi-monthly, by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois. Yearly subscription two dollars. Single copy 20 cents. Entered as second class matter at the Post Office at Chicago, 111. Additional office of mailing in Putnam, Conn.

LAIŠKAI LIETUVIAMS leidžiami Tėvų Jėzuitų kas mėnesi, išskyrus liepos-rugpiūčio dvimėnesini. Redaguoja T. Juozas Vaišnys, S. J. Administratorius Petras Kleinotas, S. J. Redakcijos ir Administracijos adresas: 5541 S. Paulina St., Chicago 36, 111. Telefonas: HEmlock 4-1677. Metinės prenumeratos kaina du doleriai. Atskiras numeris 20 centų.

N. P. Seserų Spauštuvė, Putnam, Conn.

Viršelis J. Pilipausko, vinjetės V. Vijeikio

1954 M. BALANDŽIO (APRIL) MEN.

VOL. V, NO. 4

JĖ LABAI MYLĖJO

Kiekvienos didelės istorijos širdis yra meilė. Ir Kristaus gyvenimo istorijoje meilė užima pačią svarbiausią vietą. Nors Jis buvo vienišas, bet buvo mylimas labiau negu bet kuris kitas. Jį mylėjo ne tik vyrai, bet ir moterys. Pamačiusios Jį praeinantį, jos sustodavo. Atidžiai klausydavo, kai Jis aiškino minioms Dievo Karalystės žodžius. Rinkdavosi prie namų, kuriuose Jis viešėdavo. Jos vedavo pas Jį savo vaikus, stverdavo si Jo apsiausto, kad išsigydytų nuo ligų. Jos jausdavosi laimingos, kai Jam galėdavo patarnauti. Daugumas jų lydės Jį ligi mirties: Salomėja, Marija Kleofa, Morta ir Marija iš Betanijos. Tačiau reta moteris mylėjo Jį taip, kaip nusidėjėlė Magdalena.

Ją mes matome žygiuojančią procesijoje į baisiąją kaukuolių vietą – Kalvariją. Mes ją matome ten suklupusią po Išganytojo kryžiumi. Tyla, garsesnė už triukšmą, raižė ausis: girdėjosi krantinčio kraujo lašai ir skubotas Nukryžiuotojo širdies plakimas. Kristaus žvilgsnis ieškojo žmogaus, kuris pakeltų prie Jo mirštančių lūpų save užmiršusios meilės taurę.

Jis nematė meilės šaltose kunigų akyse. Apaštalų blėstanti meilė tūnojo tamsiuose pogrindžiuose. O Marija, jo motina? Taip, jos širdis buvo kupina meilės Jam, nes ji buvo motina. Ten buvo ir Jonas. O dar kas? Tada Nukryžiuotojo žvilgsnis nu-

krypo į kryžiaus papėdę. Ten gulėjo dramatiškiausia kryžiaus tragedijos moteris. Jauna ir graži, ji žaidė širdimis ir žengė gėlėtu jaunystės taku be rūpesčio, be skrupulų. Marija iš Magdalos... Kurorto dama ir kurtizanė... Madų karalienė. O dabar atgailaujanti Marija.

Virš jos galvos pasigirsta balsas: Trokštu. Kareiviai kelia acto kempinę ant ieties. Bet gėrimas nenumalšina Dievo troškulio. Dievo, trokštančio meilės. Magdalena atsistoja ir kelia prie išdžiūvusių Kristaus lūpų savo meilės taurę.

Magdalena – net savo skausme – matė baisų skirtumą tarp šito vyro, kabančio mirties agonijoje, ir to vyro, kurį ji buvo sutikusi tą atmintiną dieną, kai Jis pakeitė jos gyvenimą. Žmogaus gyvenime yra valandų, kai trumpu laiku pro akis praskrieja daugybė praeities atsiminimų, kai jie iš naujo pergyvenami. Magdalena, ties kryžiaus papėde, užmerkė akis. Jos mintys skrido į prabėgusius metus, kai ji atiduodavo savo kūną, neatiduodama sielos, kai jai moterys pavydėdavo ir ją baurėdavosi, kai vyrai jos geisdavo ir ją niekindavo. Bet vieną dieną viskas pasikeitė.

Tą dieną ji buvo puikiai apsirengusi naujiems užkariavimams. Jos plaukai buvo rūpestingai sušukuoti. Ant rankų žybčiojo žiedai. Ji buvo daug girdėjusi apie naują stebukladarį. Būtų įdomu Jį susitikti... Ir štai

Jis... Aukštas, stiprus, patrauklus. Ji pasitaisė rūbus tam momentui, kai jis praeis pro ją. Ji nori pasirodyti visame savo grožyje, bet tik tam, kad pasijustų krintanti į gelmes, kurių visai iki šiol nepažinojo. Jis pažvelgė į ją, kaip nei vienas vyras į ją nebuvo žvelgęs. Ne kūno, kvietimo žvilgsniu, ne paniekos žvilgsniu, bet kažkuo kitu, ko ji tada pilnai nesuprato.

Nusidėjėlė, kuri įėjo į Simono namus su alebastriniu kvėpalų indu, jau nebebuvo nusidėjėlė, kurią žmonės pirštais badė... Visas jos gyvenimas buvo pasikeitęs. Jos kūnas buvo švarus. Švari jos ranka. Akys išmoko verkti, širdis — melstis. Viešpats išskaitė jos širdį: "Jai daug atleista, nes ji labai mylėjo." Ji labai mylėjo... Magdalenai atrodė, kad ji vėl girdi tuos žodžius. Ji pažvelgė į Nukryžiuotojo akis, kurios degė kaip alto-

riaus ugnys, kuriose matėsi istorija moters, pažinusios nuodėmę, bet pažinusios ir nekaltą meilę. Jo susproginėjusios ir kraujuotos lūpos bandė šypsotis, bet galva nusviro, akys užgeso.

Išaušo sekmadienio rytas, ramus ir tykus, kaip nekalto kūdikio sapnas. Dvelkė švelnus vėjelis, lyg angelo sparnų nešamas. Marija Magdalenai susirūpinusi vaikščiojo po daržą, ieškodama Viešpaties kūno, kai kažkas netoliese pilnu ilgesio ir švelnumo balsu ištare vieną žodį: "Marija". Į žodį ji atsakė žodžiu: "Raboni — Mokytojau". Ji puolė ant rasotos žolės ir apsikabino Jo basas kojas. Dvi raudonai šviečiančios žaizdos ant Kristaus kojų spindėjo Prisikėlimo garbe.

Jai daug atleista, nes ji labai my-

lėjo.

J. Elijošius, S. J.

PRISIKĖLIMO BELAUKIANT

Sonė Pipiraitė

Per visą naktį laukime tamsiam svyravus.

Pakelsi žiedą, lelija, pasveikindama rytą.

Akis nušvis viltim, skaistybėj tavo atsigavus:

Pražydo lelija, linksma diena nušvito!

Suklups maldos džiaugsme tada dvasia išvargus.

Kai kelsis trečią dieną Ji, kaip Knygoj parašyta.

Ir laisvės angelo pabūgs piktasis kapo sargas

Ir bėgs, numetęs kardą, tą Velykų rytą.

Skambės vėl giesmės ligi pat žvaigždėto sosto:

Surrexit Dominus, surrexit vere! Kėlės, kėlės!

Ir vėliavos plazdės, ir ašaros žibės ant skruosto:

Iš kapo kelsis Lietuva, iš sniego — gėlės.

Iš kapo kėlės Kristus, kelsis ir Tėvynė.

Užmiršim gedulo naktis, žaizdas vinių aštriųjų,

Kai sutrupės į dulkes kapo siena akmeninė.

Lelijos žydi, mirtis krito! Aleliuja!

Spaudos atgavimo sukaktis

Ši mėnesį sueina lygiai penkiasdešimt metų nuo spaudos laisvės atgavimo Lietuvoje. Spaudos draudimo laikotarpis tęsėsi keturiasdešimt metų. Tai buvo tragiška mūsų istorijos dalis. Daug lietuvių, kovodami už spaudos laisvę, turėjo kentėti ir mirti. Minėdami spaudos atgavimo sukaktį, mes norime pagerbti visus tuos didvyrius, kurie, nesigailėdami net savo gyvybės, rūpinosi, kad mūsų tauta būtų šviečiama lietuvišku raštu.

Tą didžiulę spaudos draudimo tragediją užkūrė nepasisekęs 1863 metų sukilimas, kurį pradėjo lenkų bajorai, norėdami išvaduoti Lenkiją iš caro Aleksandro II valdžios. Lenkų bajorai prikalbėjo ir lietuvių vadus stoti į bendrą kovą. Sukilimui malšinti caras paskyrė Vilniaus gubernatorių Mykolą Muravjovą, pasižymėjusį dideliu žiaurumu, kuriam istorija priskyrė koriko vardą. Vilniaus miesto aikštėje buvo pastatytos kartuvės, kur kiekvieną dieną buvo žudomi sugautieji sukilėliai. Beginkliams sukilėliams laimėti prieš gerai ginkluotą policiją ir kariuomenę buvo neįmanoma. Daugybė sukilėlių buvo sušaudyti, uždaryti į kalėjimus, ištremti į Sibirą, jų turtai konfiskuoti. Priskaitoma apie dešimt tūkstančių sukilimo aukų, tarp jų ir 66 Žemaičių vyskupijos kunigai.

Po nepasisekusio sukilimo rusų administracija ėmėsi įvairių priemonių, norėdama užslopinti bet kokią laisvės mintį nukentėjusių tautų širdyse. Šiam tikslui uždarinėjo privačines mokyklas, jų vietoje steigė rusiškas valdžios mokyklas, uždraudė vaikus mokytį gimtąja kalba. Sugavota taip pat ir mokyklų vadovė-

lius įvesti rusiškų rašmenis vietoje lotyniškųjų. Šiuo projektu norėta suvienodinti visas caro užkariautas tautas. Jos turėjo kalbėti ta pačia rusų kalba ir išpažinti tą pačią pravoslavų religiją. Rusų šviesuomenėje buvo įsitikinimas, kad jų tauta, kaip skaitlingiausia ir galingiausia iš visų slavų tautų, yra paties Dievo pašaukta vadovauti visoms slavų tautoms kultūrinėje, socialinėje ir religinėje kovoje prieš vakarų pasaulį, kurs jų manymu jau buvo pradėjęs žygiuoti pražūties keliu. Šiame punkte rusų valdžios ir šviesuomenės mintys ir troškimai pilnai sutapo.

Senesnėms ir didesnėms tautoms, lenkams ir suomiams, kurios jau turėjo gausią savo literatūrą ir artimai santykiavo su vakarų pasauliu, rusai nesitikėjo taip lengvai galėsią primesti rusišką rašmenį. Bet jie manė lengvai galėsią primesti savo raides lietuviams, kurių literatūra dar buvo labai negausi, susidedanti tik iš maldaknygių, elementorių ir kalendorių. Taip pat rusams rūpėjo lietuvių ir nuo lenkų atskirti. Jie puikiai žinojo, kad lenkų įtaka Lietuvoje tada buvo stipri. Jei ne lenkai, tai ir 1863 metų sukilimas Lietuvoje nebūtų įsigalėjęs. Todėl jie manė, kad skirtingi rašmenys lenkų reikšmę lietuviams turės sumažinti, o ilgainiui ir visai panaikinti. Didžiausia kliūtis rusams įsigalėti mūsų tautoje buvo katalikų tikyba, todėl persekiojimų centre ir atsiduria Katalikų Bažnyčia, jos dvasiškija ir tikintieji.

Įstatymas, įsakęs spausdinti mokyklų vadovėlius, o vėliau ir visus kitus valdžios leidinius rusiškais rašmenimis ir draudžias naudotis lotyniškais ženklais, ne vienu metu bu-

vo išleistas. Po juo pasirašė įvairūs valdžios pareigūnai, todėl ir jo vykdymas buvo įvairiai prižiūrimas. Muravjovas, numalšinęs sukilimą, visame krašte įvedė karo stovį. Jis pirmasis 1964 m. sausio mėn. 1 d. žodžiu išleido įsakymą, draudžiantį pradžios mokyklose vartoti vadovėlius lotyniškais rašmenimis ir liepiantį sudaryti komisiją leisti vadovėliams, parašytiems rusiškais rašmenimis. Savaime suprantama, kad šis jo liepimas tegaliojo Vilniaus gubernijos srityje ir telietė vien mokyklų vadovėlius. Jo įpėdinis Kaufmanas kitais metais šį draudimą raštu paskelbia. Tačiau ir po to dar laisvai buvo spausdinamos knygos lotyniškais rašmenimis tose vietose, kurios buvo už Vilniaus gubernijos ribų. Tenka manyti, kad Kaufmanas tokia padėtimi skundėsi pačiam caro imperijos vidaus reikalų ministeriui Valujevui, kurs 1865 m. rugsėjo 25 d. išsiuntinėjo visiems gubernatoriams aplinkraštį, kuriame patariama imtis šių priemonių: a) visų rūšių spaustuvių savininkams uždrausti spausdinti leidinius lotyniškais rašmenimis lietuvių ir žemaičių tarmėmis; b) persekioti, numatant dideles bausmes, minėtų spausdinių įvežimą, pardavinėjimą, platinimą; c) visų spaustuvių savininkus už šio įsakymo nepildymą bausti, o rastus spausdinius konfiskuoti.

Tačiau ir šis įsakymas galiojo tik toms įstaigoms, kurios priklausė vidaus reikalų ministerijai, o kitos įstaigos, pvz., Petrapilio Mokslo Akademija, ir po to draudimo dar išleido Duonelaičio raštus lotyniškais rašmenimis. Pagaliau vidaus reikalų ministeris išsirūpino caro žodinį leidimą įsakyti visus valdiškus leidinius lietuvių kalba spausdinti tik rusiškais rašmenimis. Administracija

nepasitenkino vien valdiškais leidiniais, bet tą draudimą pritaikė bet kokiam lietuviškam leidiniui. Tiesa, caras 1880 m. tą įsakymą panaikino, leisdamas mokslo knygas spausdinti lotyniškais rašmenimis, tačiau su ta sąlyga, kad jie nebus platinami Šiaurės Vakarų ir Pavyslio lietuvių gyventojų tarpe. Administracija šio leidimo ne tik nepaisė, bet su dar didesniu uolumu persekiojo lietuviškų leidinių spausdinimą ir platinimą. Tokia padėtis tęsėsi iki 1904 metų.

Gal bus naudinga panagrinėti, kur tos uždraustos knygos buvo spausdinamos, kas jas rašė, kokios rūšies jos buvo. Liaudis naujų elementorių ir maldaknygių rusiškais raidėmis nekenė, reikalavo senų, kurių pirkti jau nebuvo galima. Spaustuvininkas Zavadskis 1865 m. Vilniuje atspausdino kelias maldaknyges, kurios ne tik savo išvaizda buvo panašios į senąsias, bet ir išleidimo metai bei cenzūros pažymėjimai buvo perspausdinti iš senųjų. Vis dėlto policija sugavo, jis turėjo sumokėti pabaudą ir daugiau to kartoti nedrįso. Tarp lietuvių, kurių pečius slėgė carų jungas, ir tarp prūsų, kurie buvo Vokietijos kaizerio valdžioje, visuomet buvo artimi santykiai. Tie santykiai nebuvo paremti kultūrinėmis vertybėmis, jų pagrindą sudarė prekyba

— kontrabanda, kuri abiejų šalių pasienio gyventojams duodavo nemažą pelno. Spaudos draudimo metu kontrabandininkai ima prūsųose ieškoti tokių prekių, kurių Lietuvoje nebuvo — lietuviškų maldaknygių lotyniškais raidėmis. Prūsų spaustuvininkai jau 1865 m. kelias maldaknyges perspausdino, pažymėdami jose senus spausdinimo metus, vietą, cenzūros pažymėjimus.

Rusų kėsmai pamažu visiems aiškėja. Ir vysk. Motiejus Valančius,

vienintelis dar likęs neištremtas į Rusiją ir svarbiausia spaudos draudimo laikotarpio asmenybė, pilnai supranta, kad tomis valdžios spausdinamomis rusiškais knygomis siekiama lietuvius surusinti, jų katalikišką religiją pakeisti pravoslaviška. Didysis ganytojas, nors jau būdamas 70 metų amžiaus, organizuoja pasipriešinimą. Savo ištikimiesiems kunigams jis įkalba spausti liaudį, kad ji savo vaikų neleistų į rusiškas mokyklas, kad neplatintų jų išleistų knygų, bet jas naikintų. Jis pats, prisidengęs slapyvarde, ima rašyti įvairaus turinio knygeles, parodydamas nepaprastus sugebėjimus prieiti prie liaudies, išaiškinti jai ne tik religines tiesas, bet ir įkvėpti laisvės troškimą, sukurti lietuvių politinę programą, kurios buvo laikomasi iki "Aušros" dienų. Pažymėtinos kai kurios šio šviesaus vyskupo knygelės, turėjusios labai daug įtakos mūsų liaudžiai: "Broliai katalikai", "Gromata apskrita", "Iš tamsybės ved tik kelias Teisybės", "Perspėjimas", "Šnekės kataliko su nekataliku", "Vargai bažnyčios katalikų". Taip pat suvaidino milžinišką vaidmenį ir pasaulietiško turinio knygutės, skiriamos suaugusiems ir vaikams, išspausdintos jau vyskupui mirus: "Palangos Juzė", "Paaugusių žmonių knygelė", "Vaikų knygelė", "Antano Tretininko pasakojimai".

Vyskupas Motiejus Valančius savo knygelėms išspausdinti sunaudojo nemažą pinigų sumą, kurias jis siuntė Prūsų pasienyje gyvenančiam kunigui Zabermanui, organizavusiam knygų spausdinimą. Iš parduotų knygutėlių gautas pelnas buvo naudojamas jau kitiems leidiniams, ne Valančiaus rašytiems. Kun. Zabermanas 1888 m. knygų leidimą perdavė Mauderodei.

Spaudos platinimo darbui vysk. M. Valančius surado nemažą talkininkų kunigų tarpe. Reikia paminėti bent kelias tų garbingų dvasiškių pavardes: Silvestras Gimžauskas, Stelmakauskas, Martynas Sideravičius, kurio nuopelnai Suvalkų krašte tikrai yra dideli, Laurynas Kušeliauskas, paaukojęs net du tūkstančių rublių "knyginiam amžinam bankui lietuviškos rašliavos". Vėliau į rašytojų ir organizatorių eiles įsijungia A. Vytartas. Visi minėti autoriai rašė ir leido religinio turinio knygas. Spausdinių rūšys nuo 1883 m. ima keistis, šalia religinių leidinių atsiranda jau ir tautinių, o dvidešimtojo amžiaus pradžioje pasireiškia ir socialistinė spauda. Jau ima džiaugtis dienos šviesa ir perijodinė spauda – laikraščiai ir žurnalai. Laikraščiams kelią praskina Višteliauskas, kurs jų puslapiuose gieda: "Op, op, kas ten, Nemunėli". Skardžiu balsu nuskamba Kudirkos "Varpas". Kun. Tumas visus vana "Apžvalgoje", vėliau "Tėvynės Sarge". Į rašytinės lietuvių literatūros pirmąsias eiles išveda inž. P. Vileišis ir spaustuvininkas Jankus. Tokiu būdu keturių dešimtų metų laikotarpyje viso buvo atspausdinta ir išplatinta 1349 knygos, o Amerikoje tuo pačiu laiku išėjo tik 638 leidiniai.

Spaudos draudžiamąjį laikotarpį rašytojai pasirašinėdavo slapyvardėmis, todėl policijai buvo sunku juos surasti. Daug sunkiau būdavo išlikti nesugautiems knygų platintojams. Beveik visi, kurie per sieną gabeno lietuviškas knygas, daugiau ar mažiau nukentėjo. Mes juos vadiname knygnešiais. Daugiausia knygų per sieną pernešė kontrabandininkai – profesionalai. Jie turėjo artimų ryšių su pasienio policija. Sargybiniai už kyšius juos lengvai praleisdavo.

Knygų platintojai Lietuvoje nevi-

suomet galėdavo tų kontrabandininkų patarnavimu pasinaudoti, nes jie už knygų pergabenimą imdavo aukštą mokestį. Tai pakeldavo knygos kainą, todėl sunku buvo surasti pirkėjų. Dėl to knygnešiai patys eidavo per sieną parsinešti knygų. Tokių knygnešių buvo iš visos Lietuvos. Šimtus mylių jie keliaudavo pėsti arba važiuodavo arkliais, vis slėpdamiesi nuo policijos akių. Tas darbas buvo labai sunkus, nes jiems nebuvo žinomos sienos perėjimo vietos ir visur pasienyje buvo pilna šnipų. Uždarbis iš tų pargabentų knygų toks menkas, kad jie vos galėjo pragyventi. Daugelis jų prie sienos žuvo, nes sargyba, pamačius juos einančius per sieną, šaudavo. Sugautus gyvus ilgiems metams sodindavo į kalėjimą arba ištremdavo į Sibirą, atėmę visus jų turtus.

Pagaliau ir krašto viduje reikėjo suorganizuoti knygų platinimo tinklą. To sunkaus darbo pirmasis ėmėsi vysk. Motiejus Valančius, įkalbindamas uolesnius klebonus, vikarus, zakristijonus organizuoti specialią knygų platinimo draugiją. Šis ganytojo pageidavimas buvo įvykdytas, bet rusų valdžia draugiją susekė ir likvidavo. Suvalkų krašte nesnaudė kun. M. Sideravičius, o Žemaitijoje kunigai: Kušeliauskas, Vytartas, Jurgutis. Ir jie įsteigė knygų platinimo broliją, kuri sėkmingai dirbo. Ypatin-gai garbingą vietą knygų platinime bei gabenime per sieną užima Jurgis Bielinis, vadinamas knygnešių karalium. Jis sukūrė Garšvų organizaciją, kuri labai daug pasidarbavo. Visi jo artimieji bendradarbiai skaudžiai nukentėjo, nekartą ir jis pats buvo patekęs į policijos rankas, tačiau dėl nepaprasto savo apsukrumo likdavo nenubaustas, vis nuo persekiotojų

pabėgdavo. Apie jį yra sukurtos iš-tisos legendos.

Dabar būtų įdomu sužinoti, kas paskatino rusų administraciją atšaukti spaudos draudimo įstatymą. Priežasčių tam buvo daug. Dvasinė Akademi-ja, kuri jau pirmiau caro buvo perkelta iš Vilniaus į Petrapilį, lietuviškos spaudos atgavime suvaidino didelį vaidmenį. Joje mokėsi, o vėliau buvo profesoriais, visa eilė lietuvių patriotų: Maironis, Būčys, Matulevičius ir labai daug rusų mokslininkams įtakos turėjęs Jaunius. Jis pirmasis išgavo cenzūros leidimą kai kuriuos dalykus atspausdinti lietuviškai ir lotyniškais raidėmis. Ne mažiau nuopelnų reikia pripažinti ir Prapuoleniui, kuriam pavyko į Mohilevo vyskupijos rubricelę įdėti maldas lotyniškais raidėmis. Daug pastangų šioje kovoje yra parodę ir pasauliečiai: Vileišis, Macijauskas, Višinskis. Jų spaudos bylos pasiekė rusų imperijos senatą, kurs pripažino, kad nėra išleisto ir viešai paskelbto visą lietuvišką spaudą varžančio įstatymo. O ir pati rusų administracija Lietuvoje pagaliau įsitikino, kad, anot Maironio, nebeuž-tvenksi upės bėgimo – juo didesnis persekiojimas, tuo daugiau prūsiose išeidavo lietuviškų spausdinių. Ta kova ir civilinei valdžiai nusibodo. Ji pati ėmė reikšti pageidavimų, kad spaudą varžantį įstatymą atšauktų. Tuo metu rusų imperijos viduje pradėjo reikštis neramumai, o čia dar prasidėjo rusų – japonų karas. Norint sumobilizuoti daugiau kareivių, reikėjo duoti prislėgtoms tautoms daugiau teisių ir laisvės. Taigi, visos šitos priežastys ir privertė Ministerių kabinetą 1904 m. panaikinti seniau paskelbtus lietuvišką spaudą varžančius nuostatus.

Kun. Dr. A. Juška

MALONĖS PILNOJI

IV

Matydami ne tik visuotinį Bažnyčios tikėjimą Marijos Dangun Ėmimu, bet ir žinodami šią tiesą esant Dievo apreikštą, ir arčiau susipažinę su apreiskimu, ypač su faktu, kad jame yra šalia išreikštų tiesų, dar kitų palaidų, įjungtų į kitas apreikštas tiesas, nors iš pirmojo požvilgio neradę nieko apie Marijos Dangun Ėmimą nei Šventajame Rašte nei padavime, galime dar kartą grįžti ir teirautis, kuriais tektais yra išreikštas Marijos Dangun Ėmimas. Kitaip sakant, grįžtant iš dvidešimtojo amžiaus į praeitį, į pačius pirmuosius krikščionijos metus, ieškoti nebe įrodymų, bet tik kelio, kuriuo ėjo Marijos Dangun Ėmimo tiesa iki mūsų laikų. Pagaliau, jei jau ne patį aiškų kelią, tai bent stengtis surasti kai kuriuos pėdsakus, iš kurių būtų galima susidaryti šią tokį vaizdą, kaip šitoji tiesa, pradžioje glūdėjusi įjungta į kitas apreikštas tikėjimo tiesas, ilgainiui buvo nujauta, "surasta", kaip ji buvo išnarpliota iš kitų tiesų tarpo, išlukštenta iš kitų Jos privilegijų, kaip ji susikristalizavo, kaip buvo pagrįsta teologiškai, suformuluota ir pagaliau aptarta, kaip Dievo apreikšta tikėjimo tiesa.

Išganytojas atnešė ne moksline naują sistemą, bet naują gyvenimą. Kaip matėme, Jis apreikšė apaštalams antgamtinių tiesų pilnybę. Visas dieviškasis apreiskimas buvo pilna prasme apaštalių dvasinė tikriausia nuosavybė, jie jį gyveno savo sielos gelmėse. Ne tik Evangelijose, bet net ir savo gyvajame žodiniame padavime ryškiais, atvirais žodžiais apaštalai teperdavė tikrai labai menkutę ir labai atrinktą savo

prisiminimų dalelę, ypač ne visa, kas mums būtų įdomu, bet tai, ką jie laikė esant svarbiau, tai, kuo jie visa siela ir širdimi gyveno pačiose gelmėse. Daug mums atsiranda klausimų, kurie jiems nė į galvą neatėjo, kad jie gali būti mums įdomūs ir iš viso, kad jie galėtų kada nors kilti. Tiek giliai buvo jie persiėmę esminiais dalykais, kad visa kita jiems atrodė ne tik kaip antraeiliniai dalykai, bet stačiai menkaverčiai, kurie buvo nesąmoningai išstumti iš jų dėmesio centro anų esmingųjų, pirmųjų. Nenuostabu, kad visas jų dėmesys buvo nukreiptas ir sutelktas į Išganytojo asmenį, į Jo dieviškumą, Jo pasiuntinybę, Jo įvykdytą atpirkimą. Šitos didingos tiesos akivaizdoje ne tik bluko visa kita, bet stačiai buvo nustelbta šitos pilnybės. Ne be reikalo šventasis Jonas Evangelistas pabrėžia, kad tik mažą dalelę surašęs. Jie padavė knygose ir žodiniame mokyme tikrai mažą dalelę to viso, kuo jie patys gyveno, tikrai patį svarbiausią, esmingąjį elementą. Pagaliau net ir tos pačios svarbiausios tikėjimo tiesos tebuvo perduotos tikrai užuomazgoje, tad nėra nė prasmės kalbėti apie antraeiles, mažiau svarbias.

Pilnas antgamtinis apreiskimas buvo perduotas apaštalams gyvenimišku būdu, ne moksline sistema. Tai, kuo jie persiėmė sekdami Išganytoją ir kuo jie gyveno sielos gelmėse Šventosios Dvasios įkvepiami ir vedami, tai beskelbdami, po truputį pradėjo jie išryškinti ir suformuluoti. Tatai jau ryškiai pasirodo net pačiame Šventajame Rašte. Taip pirmosios Evangelijos tėra tikrai pa-

A. Llamas.

Filipinų madona.

prastas įvykių atpasakojimas, kai tuo tarpu vėlesnioji, švento Jono Evangelija ir ypač švento Povilo laiškas jau sudaro tam tikrą teologijos užuomazgą ir rodo dvasinio gyvenimo patyrimą. Nuo pat apaštalų laikų gyvenamas pilnas apreiškimas pasilieka ir amžių bėgyje vis jaunas, nesenstantis, nesusidėvintis, nepasikeičiantis. Iš to gyvenamo apreiškimo, šalia pirmųjų, gana primityvių ir negausių tiesų, pradeda išryškėti naujos tiesos, kurios augo ir brendo, kaip augalas. Teisingai todėl anos tiesos, įjungtos apreiškime į kitas tiesas, yra palyginamos su sėkla, kuri išdygusi išauga į pilną žolę ar medį, pagal tai kokia buvo sėkla.

Sėklos arba užuomazgos palyginimas, sako P. Cayrè, kai kam atrodo jau per daug, kitiems gi, priešingai, per maža. Tikrai nėra per maža,

nes nieko nerandame pasakyta apie Marijos Dangun Ėmimą atvirais, stambiais žodžiais. Pati tiesa yra įglausta į kitas apreikštas ir tikimas tiesas nuo pat pradžios. Bet taip pat nėra ir per daug, nes pagal juos sėkla jau pasakanti daug, o apie Dangun Ėmimą nesą nieko. Reikia atsiminti, kad pirmųjų amžių tylą apie Marijos Dangun Ėmimą nėra mirtina tylą ir nereikia dalyko nebuvimo. Kad galėtume kalbėti apie mirtiną tylą, reiktų turėti įrodymų (nesant tikrų, išreikštų neigimų), kad jau pirmaisiais amžiais Bažnyčios Tėvai yra turėję ne tik galimybę, bet ir pareigą kalbėti apie Marijos Dangun Ėmimo tiesą ir ją skelbti tikintiesiems. Tik nieko panašaus nėra. Anuo metu nebuvo jokios pareigos skelbti, jie buvo užsiėmę pirmaeiliais, svarbesniais klausimais apie Kristaus dievybę, turėjo kitų rūpesčių.

Bažnytinės Institucijos išaugimas ir pačių tikėjimo tiesų išreiškimas yra valdomas tų pačių dėsnių. Išganytojo išreikštų palyginimų apie garstyčių grūdėlį, išaugusį į didelį medį (Mato, 13, 31; Morkaus 4, 31). Bet nereikia perdėti. Tai yra tikrai palyginimas kai kurių dar neišryškintų apaštalų laikais tiesų, bet jo lygiai apreikštų, kaip ir anų atvirais žodžiais mokomų nuo pat pradžios. Kai kurios tiesos apaštalų laikais nebuvo sėklos, bet išaugę, nors dar tebebręstą medžiai. Tokios yra Švenčiausios Trejybės, Įsikūnijimo, Eucharistijos ir kitos panašios tiesos. Kitos tiesos pasilieka tarytum tikrai sėklos, įjungtos, įpintos į kitas tiesas, pavyzdžiui, Marijos Nekaltas Prasidėjimas, Jos Dangun Ėmimas. Modernistai perdėjo, visai nutraukdami ryšį tarp sėklos ir augalo. Pagal juos tiesos išaugo ne iš paliktų apreiškime sėklų, bet iš nieko, tai yra be ry-

šio su apreiškimu, tikrai išorinių aplinkybių įtakoje, kaip, pavyzdžiui, kad atsirastų augalų be sėklų vien tikrai lietui lyjant ir saulei šviečiant. Be to, nereikia pamiršti, kad tarp sėklos ir augalo ar medžio iš jos išaugančio yra pereinamasis tarpas, visiškai paslėptas nuo akių. Tuk negalima sakyti, kad pasėtoje ir suakėtoje dirvoje nėra jokios gyvybės, kol nepasirodo pirmieji daigeliai. Priešingai, kaip tik daigeliai pasirodo, pamatome, kad ten po žemėmis buvo paslėptas gyvenimas. Lygiai tas pat yra ir su Marijos Dangun Ėmimu. Pirmųjų amžių tylėjimas Jos Dangun Ėmimo klausimu nėra nė kiek nuostabus. Nuostabu būtų, jei būtų buvę kitaip. Blieka tikrai dabar pasekti, kiek tai yra įmanoma, aną paslėptą šitos tiesos gyvenimą, einant jos pėdsakais iki pasirodymo pirmųjų daigelių šeštame amžiuje.

Kristus, sekdamas izraelitiškuoju papročiu, visą bažnytinę hierarchinę valdžią paliko tikrai vyrų rankose. Visas oficijales pareigas pavedė tikrai vyrams. Netgi religiniuose susirinkimuose, kur Šventoji Dvasia įkvėpdavo ir moteris, šventas Povilas duoda visuotinį įsakymą, kuris ir palieka, kaip galutinę taisyklę: "Moterys Bažnyčioje tegul tyli, nes joms neleidžiama kalbėti" (1 Korintiečiams 14, 34), jos neturi įgaliojimo skelbti tikėjimą. Be to, tas pats apaštalas priduria dar, kad tatai buvo užlaikoma visose šventųjų bažnyčiose (1 Korintiečiams 14, 33). Taigi, jos negali skelbti Dievo žodžio bažnyčiose, juo mažiau gali įeiti į Bažnyčios valdymą. Hierarchijos ir tikėjimo skelbimo uždarymas joms yra iš paties Kristaus. Jis nepasirinko ne tik nė vienos moters į apaštalus, bet net nė į savo, Evangelijoje minimų, 72 mokinių tarpą.

Apaštų praktikoje net ir dijakonai, skirti grynai medžiaginiam patarnavimui, aukų ir maisto dalinimui, irgi buvo tikrai iš vyrų tarpo. Dijakonų klausimas istoriškai yra labai tamsus, ir, greičiausiai, jų nėra buvę. Tebuvo apaštų laikais vien tikrai našlių tarnyba, bet ir ji buvo labai ribota, tarp kitko, pavyzdžiui, mazgoti šventųjų kojas. Moteris bažnytinėje tarnyboje yra palikta visiškame nuošalume.

Tačiau tai nereiškia, kad Bažnyčia būtų buvusi priešinga moterims, nuvertinusi jas, ar net priešinga jų teisių lygybei. Priešingai, Kristaus atneštasis mokslas yra prisidėjęs prie moters išaukštinimo, grąžinimo jai pagarbos ir jos teisių sulyginimo žmogiškumo ir socialinėje plotmėje. "Čia nebėra nei žydo, nei graiko; nebėra nei vergo, nei laisvojo; nebėra nei vyriškio, nei moteriškės; nes jūs visi esate viena Kristuje Jėzuje" (Galatams 3, 28). Su lėtumu, bet su ištvėrme, Bažnyčia palengva iškėlė moters didingumą visuose jos pašaukimo stoviuose: mergystės, motinystės ir našlystės. Ir ypatingai Marija buvo artimesnė ar tolimesnė šitos pažangos įkvėpėja. Vis labiau ir labiau tikinčiųjų žvilgsniai kreipėsi į Mariją su didėjančiu atidumu, pagarba ir pamaldumu, kas privedė prie didesnės pagarbos ne tik pačiai Marijai, bet ir moteriai apskritai, nežiūrint ar ji būtų tikinti ar ne.

Esant tokioms sąlygoms, visai nenuostabu, kad ir liturginių Marijos švenčių per kokius tris ar keturis pirmuosius šimtmečius nebuvo. Anais amžiais visas dėmesys buvo nukreiptas į patį Kristų, Dievą - Žmogų, ir po to, antroje vietoje, į Jo darbo tęsėjus ir reprezentantus, apaštalus. Kaip pačiame Kristaus viešajame gyvenime matomas Marijos vaid-

muo buvo labai ribotas ir nežymus, praktiškai nebuvo jokio, nes Ji buvo palikusi visiškame šešėlyje. Tatai nepasikeitė nė pirmaisiais amžiais. Jos pašaukimas nebuvo nei valdyti Bažnyčią, nei skelbti Evangeliją ir pamokslauti, bet tiktai mylėti ir mels-tis. Tam reikalinga tylos ir susitelki-mo, ką Ji mokėjo labai gerai užlai-kyti. Apskritai, Šventajame Rašte labai mažai tėra žinių apie Mariją, o po Sekminių Ji visiškai nebemini-ma. Ir nėra ko stebėtis, tai visiškai normalu. Ji minima tiktai ryšyje su Išganytoju, o ne dėl Jos pačios. Ta-čiau daug tiesų apie Ją, susijusių su Išganytoju, yra pasilikę įpintų į ki-tų tiesų tarpą. Su laiku jos bus su-rastos, jos atbus iš letargo, jų gi tar-pe ir Marijos Dangun Ėmimo tiesa, tikinčiųjų nujausta, teologų išryškin-ta, Šventojo Tėvo neseniai aptarta kaip Dievo apreikšta tikėjimo tiesa.

Per išstisus du šimtmečiu po apaš-talų, tai yra antrame ir trečiame am-žiuje, Mariją liečiančios tiesos dar nebuvo išryškintos iš kitų apreikštų-jų tiesų tarpo, jos tebeglūdėjo užkas-tos apreikšimo sandėlyje. Bet tai ne-reiškia, kad padavimo siūlas jau būtų nutrūkęs. Ji tebuvo tik tiek mi-nima, kiek tai buvo reikalinga, kal-bant apie patį Kristaus asmenį, žo-džiu, per tris pirmuosius amžius Ma-rijologija tebebuvo labai primityvi, beveik visiškai nesireiškianti atskiru žvilgsniu į Jos asmenį. Tiesa, Ji bu-vo su pagarba minima nuo pat pra-džios apaštalų tikėjimo išpažinime, bet tai ir baigėsi tik su minėjimu, nes negausios dar intelektualinės pajėgos pirmųjų krikščionių buvo su-telktos į Kristaus asmenį ir Dievą Tėvą.

Kad mestoji sėkla nebuvo mirusi, nežiūrint visiškos tylos apie Mariją ir nebuvimą jokių Jai skirtų švenčių.

rodo kai kurie atskiri ženklai. Taip vos pasibaigus apaštališkajam lai-kotarpiui (šventas Jonas Evangelis-tas mirė apie 96-100 metus), šventa-sis Ignacas, nukankintas apie 107 metus, aukštai iškelia Marijos mer-gystę. Toliau šventas Justinas, gimęs maždaug apie 100 ar 110 metus ir nukankintas už tikėjimą tarp 163 ir 167 metų, pirmas Mariją gretina kaip talkininę prie Kristaus išganomojo veikimo, kur Mariją pastato prieš Ievą. Tuo metu, kai nebuvo išryškė-jusi teologija, nei sukurta kristologi-ja, nebuvo net sistemingo tikėjimo tiesų išdėstymo, bet vien tik atsikir-timas prieš pasitaikančias klaidas ir erezijas, kaip pavyzdžiui šventas Irenėjus (140-202) tekalba tik užgin-čytais klausimais ir iškeltomis Dievo, sutvėrimo, gėrio ir blogio problemo-mis. Nuostabu tad, kad tokiose są-lygose jis randa dar galimybę pa-kartotinai kalbėti apie Mariją, kaip Naująją Ievą, Ją statyti šalia Kris-taus esmingosios Jo pasiuntinybės įvykdyje, pasaulio išgelbėjime. To-kiu būdu iš tolo paliečiama pati ma-rijologijos širdis, pati svarbiausioji tiesa, kuri privesta iki galo, eitų jau labai toli. Tai dar nėra tikroji mari-jologija, bet tik pirmieji brangūs ženklai, kad pasėtoji sėkla nėra mi-rusi, bet tebėra gyva ir pradėjusi at-siskleidimo laikotarpį, greit pasiro-dys su pirmaisiais daigeliais. Tuo tarpu užtenka įsitikinti, kad nėra nė vienos žinelės, kuri neigtų Marijos Dangun Ėmimą arba apskritai kokią nors iš Jos privilegijų, ir kad atski-riems prasitarus priešingai, tuojau tokie Bažnyčios buvo sudraudžiami, nurodoma ir gretinama pati tiesa, kad pabrėžiama Jos Dievo Motinys-tė, ir Ji gretinama atpirkimo darbe su Išganytoju, ir tuo nurodoma tik-rasis Jos privilegijų šaltinis.

Marijologija, kuri pražys tikrai penktame amžiuje, savo raidoje yra ankštai surišta su kristologijos pažanga ir plėtojimosi. Ketvirtasis šimtmetis, palyginus su trimis pirmaisiais, jau yra gausėnis žiniomis ir labai pažengęs pirmyn tiesų išryškėjime. Tam proga, šalia Kristologijos pažangos, buvo keletas klaidatikių, skleidusių klaidingą mokslą apie Mariją ir Rytuose ir Vakaruose. Bet visi jie susilaukė smarkios reakcijos ir klaidų atitaisymo iš Bažnyčios Tėvų. Šitas Marijos privilegijų gynimo stiprumas liudija, kad jiems buvo žinomas snūduriuojantis padavimas, ir kam nors tas tiesas paneigęs, jos išeidavo iš pasąmonės į atvirą dienos šviesą, jos būdavo minimos ir ginamos atvirais žodžiais, pradeda- mos skelbti žmonėms.

Visi šitie klaidatikiai lietė vienu ar kitu atžvilgiu Marijos mergystės privilegiją, ar tai bus prieš Išganytojo gimimą, ar tai Jo gimime, ar, pagaliau, po jo. Pagrindinis visų Bažnyčios Tėvų argumentas prieš šituos klaidatikius buvo prideramumas Dievo Motinai visiško tyrumo ir grynumo kūno atžvilgiu (*in corruptio totalis*). Šventasis Augustinas trumpai sutraukia šitą tiesą: "Mergelė pradėjo, Mergelė pagimdė, Mergelė pasiliko" (Migne, P. L. 18, c. 196). Nors jie buvo jau ant tikrojo kelio, skelbė ir mokė Marijos visokeriopą nepaliečiamumą (*in corruptionem*), dar nepadarė išvados apie Jos kūno išsaugojimą nuo gedimo po mirties ir jo išaukštinimą dangaus garbėje. Tam laikas dar nebuvo pribrendęs. Įsigilinimas į tikėjimo tiesas eina palengva ir palaipsniui.

Kai kiti to meto Bažnyčios Tėvai pasitenkina tikrai neigiamu Marijos amžinosios mergystės apgynimu, šventasis Augustinas jau daro žings-

nį pirmyn, jis pakyla aukščiau už kitus ir į Marijos amžiną mergystę žiūri iš teigiamo požvilgio, sugretindamas mergystę su motinyste. Ji yra Mergelė ir Motina kartu. Ji ne tik pagimdė Kristų, duoda Jam kūną, bet Ji dvasiškai gimdo krikščionis. Taigi, Marija jau sugretinama su Bažnyčia, kuri, kaip Kristaus sužieduotinė, mus gimdo dieviškajam gyvenimui. Jis iškelia ir pabrėžia glaudų ryšį tarp mergystės ir vaisingumo. Ir Marijos ir Bažnyčios atžvilgiais mergystė yra sujungta su vaisingumu: abiem atvejais mergystė nesutrukdo vaisingumo, ir vaisingumas nepanaikina mergystės.

Šalia šituo metu išryškėjusių Marijos privilegijų, būtent, stipriai pabrėžiamo Jos kilnumo ir aukšto šventumo, ypač jos mergystės, šalia Jos palyginimo su Bažnyčia ir Jos gretinimo su Išganytoju atpirkimo darbe, stipri srovė reiškėsi Bažnyčioje, Jos dieviškosios Motinystės klausimu, kuris ketvirtame amžiuje lyg sudaro dvasinius rėmus, kuriuose plėtojasi Marijologija. Nors Bažnyčios Tėvai tebebuvo užsiėmę Trejybę liečiančiais klausimais, kaip žodžio ir Šventosios Dvasios dieviškumas, jų lygumas su Tėvu, o ne pačiomis kristologinėmis tiesomis, pavyzdžiui dviejų prigimčių, dieviškosios ir žmogiškosios, sujungimo viename dieviškame Kristaus asmenyje. Lygiai dar nebuvo pradėtas spręsti klausimas apie Marijos reikšmę Įsikūnijime, tai yra, ar Ją yra galima vadinti Dievo Motina ar ne. Nors teorijoje klausimas dar nebuvo iškeltas, bet tikinčiųjų pamaldumo teisingai buvo nujausta šita Marijos privilegija ir praktikoje jau buvo išspręsta. Iš nujautimo krikščioniškasis pamaldumas Ją vadino Dievo Gimdytoja. Kai kuriems intelektualams tatau pasirodė perdė-

ta, ir jie Marijai šitą pavadinimą pa-neigė. Tai sukėlė tikrą pasipiktinimo audrą tikinčiųjų tarpe. Prasidėjus viešam ginčui šituo klausimu, Visuotinis Efezo Susirinkimas 431 metais paskelbė, kaip tikėjimo tiesą, Mariją iš tikro esant Dievo Gimdytoją. Šitas didelis ir labai svarbus įvykis dar labiau sustiprina tikinčiųjų pamaldumą į Dievo Motiną ir jį pasuka į naujus kelius. Pradedama gausiai statyti Marijos garbei skirtas šventoves, atsiranda jos garbei naujai įvedamos šventės, kuriama liturginės giesmės. Tai yra, galima sakyti, tikras, didingas plebiscitas Marijos garbei. Deja, prie grūdų prisimaišo ir pelų. Greit prasideda kurtis ir legendos, atsiranda apokrifai, aiškindami ir mėgindami nušviesti tikėjimo klausimus, paliktus tamsoje, kurie tačiau yra įdomūs ne tik primityviai vaizduotei, bet net pačiam tikėjimui ir pamaldumui. Tada paleidžiama vaizduotė anų legendų ir apokrifų rašytojų, kuri tikrai temdo tikrąją Jos garbę. Bet laimei, tos legendos ir apokrifai labiau paplito tarp eretikų, o katalikų buvo stropiai žiūrima visa pagrįsti Šventuoju Raštu ir padavimu.

Nenuostabu, kad Evangelijoje nutyliama apie Marijos Dangun Ėmimą. Ir apie Kristaus Dangun Įžengimą tiek mažai tesakoma Evangelijose: "Buvo paimtas į dangų", sako evangelistas Morkus 16, 19; ir evangelistas Lukas: "Laimindamas jis atsiskyrė nuo jų ir pasikėlė į dangų" (Luko 24, 51). Kiti du evangelistai Kristaus Dangun Įžengimą visiškai nutyli. Ne ką daugiau sako ir Apaštalų Darbai: "Jiems beregint, Jis buvo pakeltas aukštytyn. Debesis uždengė jį nuo jų akių" (Apaštalų Darbai 1, 9). Tai ir viskas apie tą didįjį įvykį. Įkvėptieji autoriai nepažino mūsų

smalsumo, kad būtų galėję plačiau kalbėti apie įvykius, o Bažnyčios Tėvai buvo per daug užimti svarbesniais dalykais, kad kai kurios tiesos, atrodo, jiems visiškai išsprūdo iš akių.

Penktasis amžius yra marijologijos užuomazgos amžius. Šalia Dievo Motinystės ir kitų jau suminėtų privilegijų šitame amžiuje užtinkamos ir pirmosios žymės, pirmieji, vos atpažįstami pėdsakai Jos Nekalto Prasidėjimo. Dar vienas šimtmetis, ir jau atsiras Marijos Dangun Ėmimo šventė. Tačiau prieš pradedant nagrinėti istorinius dokumentus apie šitą šventę, reikia dar suminėti didelės vertės ir ryškų Jos į Dangų Ėmimo, jei dar ne tvirtinimą, tai bent nujautimą ir suminėjimą, įvykusį ketvirtąjo amžiaus pabaigoje, tai yra, dar prieš Jos dieviškosios Motinystės privilegijos paskelbimą tikėjimo tiesa Visuotiniame Efezo susirinkime, taigi, liudymą, siekiantį pačią marijologijos raidos pradžią.

Nors Marijos į Dangų Ėmimo tiesa snūduriavo apreiškime iki šeštojo amžiaus, įjungta į kitas apreiškėtasias tiesas, bet jau prasideda tam tikras nujautimas, persiėmimas tąja tiesa, iki vėliau bus prieita prie jos ieškojimo, pagrindimo, išaiškinimo, pasibaigusio dogmos paskelbimu. Pirmas toks nujautimo pėdsakas yra jau minėto švento Epifano liudijimas. Matėme, kad jis yra svarbus grynai istoriškai, nes atvirai paneigia bet kokias žinias apie Jos mirtį. Bet daug svarbesnis, nors ne tiek aiškus ir ryškus, yra jo dogmatinis tvirtinimas. Tai yra jo dogmatinis tikrai nujautimas, o ne tvirtinimas Jos Dangun Ėmimo tiesos ir jos grindimas ne legendomis, apokrifais, žodiniu padavimu, bet Šventuoju Raštu. Jį jau galima laikyti pirmuoju Marijos

Dangun Ėmimo teologu, bet ne ta prasme, kad jis būtų atvirais žodžiais tvirtinęs Jos Dangun Ėmimą, bet kad jis turėjo šitos tiesos nujautimą, jos buvo stačiai apstulbintas, kad net nedrįso išreikšti to, ką jis jautė, nuspėjo, bet ko gal dar ir pats gerai nesuprato. Ir dar įdomu, kad šitame jo nedrąsime apie tai kalbėti ir atvirai išreikšti, pasirodo, kad jis gerai suprato, kad šitame dalyke jis jau eina toliau, negu kiti, kad jis kažką nujaučia, mato ir užčiuopia, ko kiti iki tol su tokiu ryškumu dar nebuvo matę. Ir kas dar svarbu, kad jis tatai paėmė ne iš padavimų, ne iš liaudies pasakojimų, ne iš legendų ar apokrifų, bet surado pats, pats išskaitė giliose šventojo Rašto meditacijose. Nors jis nebuvo koks spekuliatyvus genijus, bet buvo senas ir garbingas vyskupas, labai mokytas žmogus. Tačiau šituo atveju pasirodo jau daugiau kaip genijaus nujautimas prigimtinėmis jėgomis, tai yra jau gilus malonės vedamas išvelgimas į antgamtinės Dievo apreikštas tiesas, tebeglūdinčias Šventajame Rašte. Jis sakosi nedrįstąs kalbėti apie Jos dienų pabaigą šioje žemėje, ir savo įsitikinimą paliekąs savo širdyje, o viešumoje prileidžia tikrai, kaip visai galimą dalyką, kad Ji buvo paimta į dangų be mirties. Pasiremdamas Apreiškimo 12 skyreliu, sumini jis tris galimybes: kad Ji mirusi, kaip visi žmonės, kad Ji žuvusi už tikėjimą, kaip kankinė, ir, pagaliau, be mirties esanti paimta į dangų. Sumini tris galimybes, bet savo įsitikinimo, dėl įvykio didingumo, o galima pridėti, ir dėl jo naujumo, nedrįsta viešai skelbti. Matome, jis svyruoja jį skelbti dėl tariamo jo naujumo ir neįtikėtinumo, jis pasiryžęs tvirtai laikytis tikrai padavimo, bet tuo pat jis nėra uždaras naujiems

Seserų Kazimieriečių Generole Motina Teofilė aplankė lietuvių jėzuitų namų ir bažnyčios statybą Montevideo mieste, Urugvajuje. Dešinėje stovi T. V. Mikalauskas, S. J.

žvilgsniams gilyn į turimąjį mokslą, ir į naujus horizontus jis žvelgia pasiremdamas Šventuoju Raštu. Iš tikro, jis atsiranda didelio stebuklo aki-vaizdoje, vainikuojančio visą išgany-mo darbą ir atidarancio naujas perspektyvas į ateitį, nes jo atsikreipimas į apreiškimą nušviečia paskutiniuosius svarbiausius žmogaus gyvenimo dalykus.

Kad jo pirmasis išvelgimas į šią paslaptį pasireiškia netikrumu, visiškai suprantama. Tuo tarpu daug reikalauti negalima. Užtenka konstatuoti, kad jis turėjo Marijos Dangun Ėmimo tiesos nujautimą ir jį grindė Šventuoju Raštu. Jo, nuoširdžiai prisirišusio prie padavimo, pastangos

pražvelgti į šventojo Jono Apreiškimo gelmes, aiškiai rodo, į kur orientuojasi jau ketvirtame amžiuje marijologija pačioje savo užuomazgoje, kai net pati kristologija tebebuvo tik pradėjusi skleistis ir dar nebuvo kaip reikiant susiformavusi. Tiesa, tai nėra daug, tai yra tik pirmasis tiesos švystelėjimas, tiktai pradžia, bet svarbi ir brangi. Ji rodo pasirinktą kryptį. Reikės dar kelių gentkarčių, kad mintis galutinai išryškėtų ir pasireikštų visuotiniame Bažnyčios gyvenime. Ši menkutė prošvaistė gražiai iliustruoja, kaip tiesa, apreiškta ir įjungta į kitų tiesų tarpą, per pusketvirto šimtmečio glūdėjusi gemaliniame stovyje ir pradėjusi plėtotis, su pirmaisiais gyvybės ženklais tepasirodo tiktai ketvirtojo amžiaus pabaigoje. Prisimenant aukščiau suminėtuosius autorius, šita regima pažanga užtikrina, kad tai yra ta pati besiplėtojanti gyvybė, ir parodo, kad ji kyla iš tikrai gero šaltinio, iš Šventojo Rašto, o ne iš apokrifų ir legendų.

Švento Epifano balsas nėra vienintelis. Maždaug tuo pat metu, apie

400 metus kunigas Timotiejus Jeruzalėje Jėzaus Aukojimo šventės pamoksle kalba apie Marijos nemirtinumą ir tai visai aiškiai tvirtindamas ir atmesdamas iki tol paplitusią nuomonę, kad Ji mirusi kankinė už tikėjimą. Tiesa, jis savo tvirtinimo negrindžia, kaip šventas Epifanas, Šventuoju Raštu, bet nedvejodamas tvirtina ir paliudija savo įsitikinimą, kad Marija nemirusi, bet perkelta į kitą vietą, kuri yra ryšyje su garbinguoju prisikėlusiu Kristumi, apie kurį jis kalbėjo savo pamoksle. Jis tvirtina tiktai Marijos gyvenimą kūne, nieko nenurodydamas apie Jos mirtį, prikėlimą ar tiesioginį gavimą nemirtingumo. Nors šitas istorinis liudijimas neturi teologinės ir doktrinalinės vertės, kaip minėtasis šventojo Epifano, bet jie vienas kitą papildo, ypač kad šis paskutinis duoda suprasti, kad tokios mintys ano meto aplinkoje nebebuvo naujos, kad anuo metu Jeruzalės tikintieji jau buvo su ta mintimi susigyvenę ir apsipratę, nes jis mini, ne kaip naują dalyką, bet kaip žinomą tiesą.

A. Liuima, S. J.

Nutautimo problemos

Žmonija nėra vientisa žmonių masė, nes ji susideda ne iš atskirų individų, o iš tautų. Ji nėra nė atskirų individų bendruomenė, o tik tautų bendruomenė, nes ji pasireiškia tik per tautas ir gyvena tautų gyvenimu. Tauta gi yra jau reali ir pastovi žmonių bendruomenė. Tiesa, ir ji susideda iš šeimų. Tačiau tautos gyvenimo vairavimas, jos kūryba ir pažanga daugiau pareina jau nuo atskirų kūrybingų ir stipriai pasireiškusių indi-

vidų negu nuo jų sudarančių šeimų visumos.

Tauta yra žmonių bendruomenė, kurios narius jungia bendra jų kilmė, bendra jų vartojama kalba, bendri jų igimti charakterio bruožai, bendri papročiai ir bendras visas jos sukurtas vertybių kompleksas, kurį vadiname tautos kultūra.

Į tautą galime žiūrėti ir tautybės klausimą svarstyti biologiniu, etnologiniu ir psichologiniu požiūriu. Ma-

žiausia apie tautą mes galime kalbėti kaip apie biologinį vienetą, nes šių dienų tautos nesutampa su rasėmis: į kiekvieną rasę įeina bent po keletą tautų, ir lygiai nerasime tautos, kurios visi žmonės priklausytų tik vienai rasei. Rasiškai bet kuri tauta išsiskiria nuo daugumos kitų tautų, tačiau ji nesiskiria ar bent mažai skiriasi nuo kai kurių jai giminingų tautų. Kraujo ryšiai, kurie yra šeimos bendruomenės pagrindas, yra jau mažiau charakteringi tautos bendruomenei. Todėl žmonės iš išvaizdos galime skirti tik tada, kai jie yra skirtingų rasių. Tai pačiai rasei priklausančias skirtingas tautas jau sunku, o kartais ir neįmanoma atskirti.

Daugiau apie tautą kalbama, kaip apie psichologinį vienetą. Psichologiniai tautų skirtingumai pasirodo tuo, kad vienos tautos turi daugiau vienu linkimų, tendencijų ir sugebėjimų, kitos kitų. Tie skirtingumai atspindi atskirų tautų kalbose, jų linkime daugiau emociškai ar daugiau racionaliai reaguoti į aplinkos veikimą, jų gyvenimo būde, jų socialiniame santykiavime ir pasaulio supratime. Tie skirtingumai iš dalies turi ryšio su pačios tautos kilimu bei susiformavimu, iš dalies jie yra išugdyti gamtinių bei istorinių sąlygų. Gyvendama tūkstančius metų tam tikroje vietoje, tam tikroje klimato sąlygose, laikydamasi tam tikro gyvenimo būdo, naudodamasi vienkio ar kitokio gamtos gėrybėmis, turėdama taikius ar karingus santykius su kaimynais, – kiekviena tauta per daugybę kartų išsiugdo bei išryškina tam tikras psichines savybes, skirtingas nuo kitų tautų, kurios gyvena kitokiose klimato sąlygose, kitokioje geografinėje ir gamtinėje aplinkoje. Taip atskiros tautos

turi kiek skirtingus charakterius, skirtingai reaguoja į aplinkos veikimą, skirtingai pergyvena dvasines vertybes, skirtingais būdais ir skirtingomis priemonėmis išreiškia savo pergyvenimus ir skirtingai pasireiškia savo kūryboje ir žmonijos pažangoje. Kiekviena tauta turi savo psichinį veidą, ir kiekvienas bet kurios tautos individas gimdamas jau paveldi savo tėvų turėtus pradus vienkio ar kitokioms ypatybėms išsivystyti. Taip kiekvienas individas paveldi savo tautai būdingas psichines ypatybes, kurias dar labiau išryškina auklėjimas ir gyvenimas savo tautiečių tarpe.

Daugiausia apie tautą kalbama kaip apie etnologinį vienetą, išsiskiriantį iš kitų tautų savo kalba, savo papročiais, savo dabarties ir praeities kultūriniu kūryba ir savo socialiniais santykiais. Todėl tauta dažniausiai yra apibūdinama kaip etninė grupė, išsiskirianti iš kitų savo etniškomis savybėmis. Kiekviena tauta pagal savo charakterį ir jai būdingus linkimus savaip pasireiškia kūrybiškai, savus susidaro papročius, savaip suformuoja ir kitokiomis vertybėmis pagrindžia socialinius žmonių santykius. Kiekviena tauta sukuria dvasinių turtų, kurie charakteringi tik jai vienai ir kurie kitose tautose dažniausiai jau nepasikartoja. Tuo būdu kiekviena tauta duoda savo įnašą į bendrąją žmonijos dvasinę lobyną ir į bendrąją kultūrą. Šiuo atveju negalima paneigti ne tik didelių, bet ir mažųjų tautų. Kiekviena jų atrodo savaip vertinga ir savaip reikalinga. Stebint Europos tautų pažangą ir svarstant jų įnašą į žmonijos kultūrą, gaunasi vaizdas, labai palankus mažosioms tautoms. Mažosios tautos, proporcingai jų gyventojų skaičiui, kultūriškai

yra žymiai judresnės negu didžiosios. Imant tautas, proporcingai jų gyventojų skaičiui, šių dienų Europos kultūrinėje pažangoje yra judriausios ne didelės vokiečių, prancūzų, anglų ir italų tautos, o mažos tautos arba maži jų junginiai: Belgija, Olandija, Šveicarija, Danija, Suomija, Švedija, Norvegija. Mažosios tautos atitinkamam gyventojų skaičiui turi daugiau mokyklų, daugiau išleidžia knygų ir laikraščių, turi pažangesnes auklėjimo sistemas ir stipriau pasireiškia mokslo ir meno kūrybingumu.

Kaip jau matėme, žmonijos kultūra progresuoja, tik kylant tautų kultūrai ir tautoms kultūriniais laimėjimais besidalijant. Kiekviena kultūrinė kūryba, išskyrus mokslą ir techniką, turi tautinę kilmę. Visi didieji rašytojai, dailininkai, muzikai, filosofai ir kitų sričių kūrėjai išauga iš savo tautos dvasinių vertybių. Tautiškumas su savo vertybėmis yra vienas skatinamųjų momentų eiti pirmyn, kilti, kurti. Kiekvienos tautos genialūs kūrėjai ir didžiai kūrybingi sąjūdžiai iškyla dažniausiai tuo pat metu, kai vyksta stiprus tautinės sąmonės atgimimas ar kiti dideli įvykiai tautos gyvenime. O tautinio neveiklumo bei apsnūdimo laikotarpiai paprastai būna kultūriškai nepažangūs, kūrybiškai tušti ir morališkai nevertingi.

Žmogus yra mažytė savo tautos dalis. Jis gimsta toje ar kitoje tautoje, paveldi jos fizines ir psichines savybes ir jai būdingus sugebėjimus. Augdamas jis pasisavina jos kalbą ir kultūrą. Jo tautiškumą sudaro jo paveldėtos tautinės savybės, jo įaugimas į savo tautos dvasią, jo pasisavintos savo tautos vertybės ir, žinoma, jo tautinis sąmoningumas. Iš savo tėvų paveldėtos ypatybės jam

duoda kryptį jausti, matyti ir veikti. Jo tėvų kalba, jų kultūrinės vertybės ir jų socialiniai santykiai sudaro tą atmosferą, kurioje gimsta ir plėtojasi jo idėjų pasaulis, ugdomi ir turtėja jo dvasiniai gyvenimai. Tautiškumas yra teigiama žmogui išsiplėtoti atmosfera ir drauge kelias pasireikšti jo gabumams. Jis yra viena vertybių komplekso dalis. Jis sujungia vienos tautos žmones į vieną šeimą, sujungia juos tarpusavio meile ir pareiga vieniems už kitus aukotis. Dirbdami dėl savo krašto žmonių gerovės, aukodamiesi dėl jų laisvės ir gerbdami savo tėvų palikimą, jie supranta, kad juos to įpareigoja ne tik žmonių išleistieji įstatymai, bet ir ketvirtasis Dievo įsakymas. Jei žmogaus tautiškumas konkrečiai pasireiškia savo tautos meile ir jos vertybių branginimu, jis yra toks pat nekaltas ir kilnus dalykas, kaip motinos meilė ar pagarba tėvui. Neigiamas yra tik toks tautiškumas, kuris pasireiškia ne savo teigiamų vertybių branginimu ir ugdymu, o noru ir pastangomis kitas tautas paglemžti, palenkti jas savo įtakai, jas nutautinti. Tada jau nebekalbama apie tautiškumą, — tai vadinama nacionalizmu. Kai nacionalizmas išvirsta į kitų tautų neapykantą ir jų žeminimą, jis vadinamas šovinizmu. Kaip nacionalizmas, taip ir jo kraštutinis — šovinizmas yra neigiami reiškiniai ir etiniu, ir socialiniu ir kultūriniu požiūriu, nes jie siekia sunaikinti kitų tautų dvasines vertybes ir savąją tautą vertina tik biologiniu požiūriu.

Tautybę žmogus įgyja gimdamas. Taigi, žmogus anksčiau tampa savo tautos nariu, negu jis tampa krikščioniu. Gimdamas žmogus paveldi savo fizinę prigimtį ir pradus fiziniams, psichiniams ir dvasiniams savybėms išsivystyti. Paveldi jų dažniau-

Vytauto bažnyčia Kaune

šiai tuos, kurie dominuoja jo tėvuose ir protėviuose. Augdamas jis iš savo tėvų ir kitų artimiausių žmonių pasisavina savo tautai būdingas vertybes ir tautinį sąmoningumą. Iš esmės tautybės, kaip iš tėvų prigimties keliu paveldėto dalyko, negalima pakeisti, kaip negalima pakeisti ir savo motinos. Kaip savo motiną, taip ir tautybę galima tik palikti, ją išsižadėti, bet negalima jų kitų įsigyti. Adoptavimas padaro tik įsūniu ar įdukra, bet niekada nepadaro tikru sūnumi ar dukterimi.

Tiesa, daugelis tautų pasipildo, nutautindami kitų tautų žmones, tačiau tokie adoptuotieji — nauji tautiečiai paprastai ilgai nepajėgia suaugti su juos adoptavusia tauta. Sakoma, kad tik trečioji karta jaučiasi visiškai normaliai.

Kiekviena tauta, su savo etninėmis ir psichologinėmis savybėmis, išlieka tik per tuos žmones, kurie joje gimsta. Adoptuotieji tautiečiai visada įneša nesklandumų. Jie išmoks-

ta kalbą, bet jie negali pakeisti savo prigimties. Jie gali tautą padidinti tik fiziškai, tačiau, būdami kitokio charakterio, jie neprisideda prie tautai būdingos dvasinės kūrybos. Jei tokių daug įsijungia, jie veikia ta kryptimi, kad tauta darosi bespalvė, tautinis mišinys, ir joje niveliuojama tai, kas jos prigimtyje yra tikrai tautiška.

Žmogus, nutausdamas ir prisidedamas prie kitos tautos, turi atsakyti savo tautos vertingų etninių savybių ir bandyti prisiderinti psichologiškai. Atsisakydamas savo tautos vertybių, jis sumažina ir savo paties vertybę, bent kultūriškai. Tačiau toks nutolimas nuo savo kamieno ir derinimasis prie kitų dažnai paliečia ir žmogaus moralinę pusę. Tai įvyksta dviem būdais. Viena, reiškia žmogaus principų nepastovumą ir asmenybės sumenkėjimą. Antra, derinantis prie kitų, tenka atsakyti ir kai kurių savo moralinių pirmumų. Kad maišymasis veda tuo keliu, mes patyrėme, gyvendami įvairių tautų miš-

riose stovyklose Vokietijoje. Ten pasirodė, kad tarp savęs bendraudamas įvairių tautų jaunimas nerodė jokio linkimo pažinti, kas kituose yra gero ir ko iš kitų galima pasimokyti, o vieni iš kitų lengvai pasisavino kaip tik tai, kas morališkai vertinama neigiamai. Jiems daugiau imponavo ne tai, kas kituose gera, o tai, kur kiti daugiau naudojosi laisve ir mažiau varžėsi moralinėmis normomis ir vertingomis tradicijomis. Teigiamus papročius pasisavinti, atrodo, nėra lengva, nes kas teigiama, tas paviršutiniškai neprasikiša ir sunkiau tepastebima. Lengviau pasisavinami kai kurie kultūriniai papročiai; bet labai sunkiai tepersiduoda kitiems moraliniai ir religiniai papročiai. Atrodo, kad jų beveik negalima iš kitų tautų pasisavinti ir nedaug tėra vilties juos perduoti kitoms tautoms: jie turi natūraliai iš gyvenimo išaugti ir natūraliai auklėjimo bei tradicijų keliu pereiti iš vienos kartos į kitą.

Kalbami moraliniai nutautinimo faktoriai ypač iškeltini dar ir todėl, kad jie labai dažnai pamirštami. Imperialistinių valstybių nutautinimo politikoje žmogus vertinamas tik iš biologinės pusės ir prievartos keliu nutautinamas. Lietuviams tokia brutali prievarta teko patirti iš vokiečių Mažojoje Lietuvoje, iš lenkų jų okupuotame Vilniaus krašte ir iš rusų caro laikais ir dabartinės bolševikų okupacijos metu. Prievartos politika paprastai išaiškinama principu, kad valstybei nepakanka jos piliečių lojalumo bei ištikimumo, o reikia, kad visi jie taptų vienos tautos žmonėmis. Tokiai politikai būdingi šūkiai: "Viena valstybė — viena ir tauta", "Mūsų krašto duoną valgai — turi būti ir mūsų tautos žmogumi". Kai mes juos skaitydavome vokiečių spaudoje,

mes supratome, kad jie reiškia prievartos dvasią ir prievartos politiką. Patirdami kitų valstybių mums taikomą nutautinimo prievartą, mes ją laikėme neteisinga ir nemoralia, nes ji naudojo prievartą prieš natūralią žmogaus teisę pasilikti tuo, kuo esi, pasilikti žmogumi tos tautybės, kurios dalimi tapti buvo Apvaizdos skirta. Pažeisdama žmogaus natūraliąsias teises, valstybė peržengia savo teises. Argumentas, kad žmogus turi išsižadėti savo kalbos ir tautybės tik todėl, kad jis gyvena kitoje valstybėje arba, kaip kartais sako, valgo jos duoną, yra labai materialistiškas: už materialines sąlygas — už prieglaudą ir duoną — verčiama atsižadėti savo tautiškumo ir savo kultūros, o kai kur net ir religijos, — taigi, dvasinių vertybių.

Gyvenantiems J. A. Valstybėse tokie dalykai yra sunkiai suprantami, nes čia nutautinimo prievartos niekas nėra patyręs. Jei kai kurios čia esančios organizacijos ir vadinamos nacionalistiškomis, tai niekas negalėtų teigti, kad jų įtaka yra viešai jaučiama. Vyriausybė neparodo jokių pastangų naikinti čia gyvenančias tautines grupes. Ji ne tik toleruoja jų laisvą veikimą, bet pagerbdama jų šventes ir įvairius jų tautinius įvykius, įjungia jas į sudėtingą Jungtinių Valstybių gyvenimą. Jei ir čia dauguma imigrantų nutausta, tai tas vyksta ne dėl valdžios spaudimo politikos, o laisvai, veikiant per daug kondensuotam gyvenimui. Jei čia ieškotume nutautinimo kaltininko, tai vargu ar rastume ką kitą, kaip tik patį nutaustantį žmogų.

Nutautimas sudaro kiek komplikotą situaciją. Žmogaus teigiamas ar neigiamas laikymasis savo tautos atžvilgiu, šių laikų supratimu, nėra vien jo asmeninis reikalas, nes tai

paliečia ne tik jį vieną, bet ir pačią tautą, kurios dalis jis yra. Šių dienų žmogus negali būti tiek individualistas, kad jis galėtų gyventi ir elgtis taip, kaip jam patinka. Žmogus gyvena visuomenėje, ir jį su visuomene jungia įvairūs ryšiai ir įsipareigojimai. Jau Sinajaus kalne jis buvo įpareigotas gerbti savo tėvą ir motiną, mylėti savo artimą, nekalbėti apie jį netiesos ir nedaryti jam skriaudos. Panašių normų laikosi net ir tie žmonės bei tautos, kurie niekada dešimties Dievo įsakymų nė nepažino. Tai rodo, kad jie yra Apvaizdos įdiegti į žmogaus prigimtį. Tik žmogus, siekdamas sau patogumų ir naudos, dažnai paneigia Dievo įsakymus ir Jo įdiegtos natūraliosios tvarkos reikalavimus. Jei šiandieną labiausiai civilizuotų tautų žmogus daugiau paiso savo patogumų negu Dievo įsakymų, tai mes suprantame, kad jis eina klaidingu keliu, – kad jis yra pasukęs į patogumo, hedonizmo ir palaidumo kelią ir kad jis nutolsta nuo savo, kaip žmogaus, įsipareigojimų.

Nutautimą suprantame kaip nutolimą nuo savo tautos, atsisakymą savo kalbos, paneigimą jos vertybių, nesidomėjimą jos reikalais ir nutraukimą ryšių su tais, kurie tuo viskuo rūpinasi. Tai reiškia drauge ir atsisakymą visų tų įsipareigojimų, kurie natūraliai žmogų riša su ta grupe, iš kurios jis yra kilęs. O tai paliečia ne tik nutaustantį asmenį, bet ir tą grupę, kitaip tariant, tautą, su kuria jis nutraukia ryšius. Kitiems tai atrodo kaip savųjų palikimas, jų paneigimas, pasitraukimas iš veikimo ir kovos už savo tautos interesus, panašus į išdavimą, todėl visada ir visur emociškai ir nepalankiai svarstomas. Toks nutautusių asmenų neigiamas vertinimas neretai pasiteisina dar ir tuo, kad nutautę asmenys

dažnai nelieka abejingi savo tautai ir jos atžvilgiu pasirodo su neigiamu nusistatymu. Tokį neigiamą nusistatymą mes esame patyrę iš sulenkėjusių ir suvokietėjusių lietuvių. Vilniaus krašto lenkai, kurie yra ne kas kita, kaip sulenkėję lietuviai, Lietuvos reikalams pakenkė daug daugiau negu tikrieji lenkai. Lietuviškas pavardes beturį suvokietėję Mažosios Lietuvos lietuviai pasirodė daug agresingesni Lietuvos ir lietuvių atžvilgiu negu tikrieji vokiečiai.

Nutautimo problema tampa aktuali ten, kur susiduria skirtingos tautinės įtakos ir ji išsisprendžia nenaudai tų, kurių tautinis sąmoningumas yra menkas. Nutautimui lengvai pasiduoda tautiškai nesusipratę žmonės, t. y. tie, kurie neįvertina savo tautos reikšmės ir nejaučia prie jos prisirišimo, kurie nesupranta savo tautinių vertybių ir kuriems gali būti vis tiek, kuriai tautai priklausyti. Kitą lengvai nutaustančių asmenų grupę sudaro žmonės paviršutiniško charakterio ir linkę į oportunizmą, kurie gali nekritiškai susižavėti kitų vertybėmis ir lengvai išsižadėti savųjų. Jie ypač lengvai susižavi kitų materialinėmis gėrybėmis, kitų geru materialiniu gyvenimu. Prileisdami, kad, atsižadėdami savo tautybės, jei ir nepagerins savo gyvenimo, tai bent padidins savo prestižą, jie lengvai leidžiasi ir į sąžinės kompromisus. Trečią lengvai nutaustančių žmonių rūšį sudaro tie, kurie, per daug nepasitikėdami savimi, savęs niekada neįvertina, o kitus visada pervertina. Jie savuose mato tik tai, kas menka, o kituose tik tai, kas gera. Asmens su tokiu menkavertiškumo kompleksu yra neatsparūs kitų kultūrinėms įtakoms.

Nutautinimu dažniausiai pasinaudoja didelės tautos ir galingos vals-

tybės. Išplėsdamos savo kultūrinės ir politinės įtakos, jos sunaikina mažąsias, ypač kultūriškai atsilikusias ir tautiškai nesusipratusias.

Didelėms tautoms mažesnis susidaro pavojus, jei jų žmonių kiekis ir nubyra. Didelėms tautoms toks dalinys "nubyrėjimas" gali reikšti jų įtakos mažėjimą ir liesti jų prestižą. Mažoms tautoms brangus kiekvienas žmogus. Mažoms tautoms neatsparumas nutautimui reiškia jau jų mirtį ir išnykimą.

Toks mirties pavojus gresia ir mūsų tautai. Nuo jo mes galime gelbėtis, tik didindami savo tautinį sąmoningumą ir išlaikydami mūsų tautos idealizmą. Mūsų tėvai išlaikė savo tautiškumą, atsiribodami nuo kitų.

Mūsų laikais visiškas atsiribojimas jau nebegalimas, ir juo jau nebegalime išspręsti nutautimo problemos. Gyvendami tarp svetimų įtakų, mes galime būti labiau atsparūs prieš nutautimą, jei iš viso nepasiduosime aplinkinio gyvenimo srovės nešami, būsime savarankiški ir kritiškai suprasime, ir kas kituose yra vertinga ir kas mumyse pačiuose yra brangu. Mums neišvengiamai tenka mokytis iš kitų, kas kituose yra gera ir vertinga, tačiau nueitume tikrai klaidingu keliu, jei nevertintume to, ką vertinga turime mes patys, t. y., ką mūsų tauta sukūrė ir ką mūsų tėvai išlaikė. Nebrangindami savo tėvų palikimo, mes eitume Sūnaus Palaidūno keliu.

P. Maldeikis

Tikintieji - kunigai?

Ar pasauliečiai tikintieji irgi yra kunigai? Koks negudrus klausimas!

— nevienas pasakys. — Aišku, kad ne kunigai! Dalykas pasirodys mažiau aiškus, jei pažvelgsime į keletą vietų šv. Rašte. 1-me savo laiške šv. Petras rašo tikintiesiems: "Bet jūs esate išrinktoji giminė, karališkoji kunigystė, šventoji tauta..." (1 Petr. 2/9). Šv. Jonas Apreiškimo pradžioje sako: "Malonė jums ir ramybė... nuo Jėzaus Kristaus... kurs mus mylėjo ir apiplovė savo krauju nuo mūsų nuodėmių, ir padarė iš mūsų karalystę ir kunigus Dievui, savo Tėvui..." (Apr. 1/5-6). Panaši vieta 5-me Apreiškimo knygos skyriuje: "Vertas esi, Viešpatie, imti knygą ir atplėšti jos antspaudus, nes... padarei iš mūsų Dievui karalystę ir kunigus..." (Apr. 5/9-10).

Kaip matome, šv. Raštas sako, jog ir pasauliečiai tikintieji yra kunigai.

Tačiau kokia prasme tikintieji vadinami kunigais? Kokia tos pasauliečių kunigystės kilmė ir koku būdu ji pasireiškia? Į tuos klausimus šv. Rašte nerasime atsakymo. Jo reikia ieškoti kitame tiesos šaltinyje: Bažnyčios Tėvų raštuose, susirinkimų nutarimuose, teologų veikaluose, popiežių enciklikose, liturgijoje,

Bažnyčios Tėvai dažnai mini tikinčiųjų kunigystę. Štai įdomus pavyzdys šv. Jeronimo "dialoge prieš liuciferanistus". (Liuciferanistai — pirmųjų krikščionybės amžių sekta. Skelbė, jog kunigai ir vyskupai, priklausę arianizmo atskalai, nebėra verti būti kunigais ir todėl, grįžę į Katalikų Bažnyčią, turi atsisakyti kunigystės). Pasikalbėjimo forma parašytame veikale "tikratikis" diskutuoja su "liuciferanistu":

TIKRATIKIS: Nesuprantu, kodėl tu priimi pasaulietį tikintį, grįžtantį iš arianistų, bet nepriimi vyskupo.

LIUCIFERANISTAS: Priimu pasaulietį, jei prisipažįsta klydęs; Viešpats gi nenori nusidėjėlio mirties, bet kad taisytųsi.

TIKRATIKIS: Priimk tad ir vyskupą, kurs lygiai taip pat kaip pasaulietis, prisipažįsta klydęs. Pats sakai, jog Viešpats nenori nusidėjėlio mirties, bet kad taisytųsi.

LIUCIFERANISTAS: Jei išpažįsta savo klaidą, kodėl ir toliau pasilieka vyskupu? Teatsisako kunigystės, ir aš atleisiu klydusiam.

TIKRATIKIS: Leisk man atsakyti tavo paties žodžiais. Jei pasaulietis išpažįsta savo klaidą, kodėl ir toliau lieka pasauliečiu? Teatsisako savo *pasauliečio kunigystės*, tai yra, krikšto, ir aš klydusiam atleisiu. Juk šv. Rašte parašyta: "Jis padarė iš mūsų karalystę ir kunigus Dievui, savo Tėvui" (Apr. 1/6). Ir: "išrinktoji giminė, karališkoji kunigystė, šventoji tauta" (1 Petr. 2/9).

Grįžkime prie pradinio klausimo: kokia prasme pasauliečiai tikintieji vadinami kunigais? Esama keturių skirtingų atsakymų: 1) Visi krikščionys — tiek pasauliečiai, tiek kunigai — turi tas pačias kunigiškas galias. 2) Pasaulietis yra kunigas, nes priklauso draugijai, kurios kai kurie nariai yra kunigai. 3) Kaip kunigas aukoja eucharistinę šv. Mišių Auką, taip ir pasaulietis aukoja Dievui savo maldas, kentėjimus, gerus darbus. 4) Pasaulietis yra kunigas, nes savo būdu šv. Mišiose aukoja Dievui Kristaus Kūną ir Kraują. Įdomu, kuris atsakymas skaitytojui atrodo teisingas?

Klaidatikių kunigystė

Kiekvienam aišku, kad pirmajam atsakymui — tiek pasauliečiai, tiek kunigai turi lygiai tokias pat kunigiškas teises ir galias — Katalikų Bažnyčioje nėra vietos. Tai nevienos atskalos, pradedant montanistais 3-me šimtmetyje ir baigiant Liuteriu, tvirtinimas. Kaip jie prie to priėjo? Matydami Bažnyčios nariuose silpnybių, blogio ir pasipiktinę sakramentų piktnaudžijimu, galvojo, jog tokia Bažnyčia negali būti tikroji, Kristaus įsteigta. Tikrojoje Bažnyčioje, jų manymu, negali būti nuodėmių ir blogybių. Jų Bažnyčia tapo ne priemonė išganymui ir šventumui siekti, prieinama ir atvira visiems, bet prie bėga Dievo išrinktiesiems ir šventiesiems, užsidariusi nuo pasaulio. Gaila, kad jie pamiršo, jog Kristus savo Bažnyčią yra palyginęs ne vien su miestu, stovinčiu ant kalno, bet taip pat ir su dirva, kurioje drauge su kviečiais auga ir piktžolės. O kadangi neįmanoma žinoti, ar kitas yra šventas arba ar yra Viešpaties išrinktųjų skaičiuje, tokia Bažnyčia nėra ir negali būti regima organizacija, kaip mūsų, tikroji, bet yra nematoma. Dėl to ir visa, kas regima, — sakramentai, išorinis ir bendruomeninis Dievo kultas, tarpininkai tarp Dievo ir žmonių — kunigai, — jų Bažnyčiai netinka. Kiekvienas yra kunigas savo sielos šventovėje, savo paties atstovas pas Dievą. Štai Liuterio žodžiai: "Kadangi visi krikščionys yra Kristaus — Vyriausiojo Kunigo — vaikai, jie visi yra kunigai tąja Kristaus kunigyste... Pats Dievas juos moko; jie patys, be jokio tarpininko, bendrauja su Juo. Tai įgalina juos tarpininkauti ir mokyti tuos, kurie dar nėra kunigai, tai yra, dar nėra krikščionys. Tokiu būdu Naujojo

Testamento kunigystė, be asmenų skirtumo, yra visuose ir vien tik dvasioje" (De abroganda Missa privata, Opera exegetica, 6, 121).

Sakramentalinė – kunigų ir vyskupų – kunigystė, Liuterio nuomone, yra niekas kita kaip piktosios dvasios išsigalvojimas: "...Naujajame Testamente nėra regimos ir išorėje pasireiškiančios kunigystės, išskyrus tąją, kurią velnias įsteigė, padedamas žmonių melo" (Ibid., 5, 121).

Bet ir protestantai juk turi kunigus? Taip, bet jų "kunigai" yra visai kitokio pobūdžio. Faktinai jie būtų nereikalingi, nes, kaip sakyta, visi tikintieji turi tas pačias kunigo teises ir galias. Tačiau jei kiekvienas pradėtų tą savo kunigystę naudoti, kultų daug netvarkos ir sąmyšio. Tam išvengti, kiekviena bendruomenė pasiskiria asmenis, kurie atlieka kunigo pareigas visų jos narių vardu. Dėl to tie atstovai protestantų ir nevadinami kunigais (nes visi be išimties yra kunigai), bet "tarnais": jie aptarnauja bendruomenės reikalus. Bendruomenė juos išrenka ir bendruomenė turi teisę atstatyti, jei reikalinga. Tokia "kunigystė" nėra joks sakramentas, kuris išskirtų ją turinčius iš kitų. Leiskime pačiam Liuteriui paaiškinti: "Tie, kurie vadinami dvasiškiais... niekuo nesiskiria nuo kitų krikščionių. Jų darbas nėra garbingesnis už kitų... Kurpiaus, kalvio, ūkininko verslas yra lygiai garbingas; jie visi yra konsekruoti kunigai" (An den christlichen Adel deutscher Nation, Saemtliche Werke, 21 283).

Baigiant pasakytina, kad Liuteriui ne tiek rūpėjo iškelti pasaulietį į kunigo garbę, kiek niveliuoti sakramentalinę kunigystę. Ją sužlugdžius, nebebuvo ir tikros aukos Dievui. Iš kunigystės beliko vien tuščia metafora,

nieko daugiau nebepajėgianti, kaip dvasioje pavesti Dievui maldas ir gerus darbus.

Tikintųjų kunigystė perkelta prasme

Eikime prie antrojo atsakymo: tikintieji vadinami kunigais, nes priklauso draugijai (Bažnyčiai), kurios kai kurie nariai yra kunigai. Tokia kunigystė yra vien vardas, niekuo vidiniai nepagistas pačiuose tikintuosiuose. Kaip matysime, pasauliečių kunigystė reiškia daug daugiau.

Trečiasis atsakymas – tikintieji aukoja Dievui savo maldas, kentėjimus, gerus darbus, panašiai kaip kunigas eucharistinę šv. Mišių Auką – kitais žodžiais sako, jog pasauliečiai vadinami kunigais todėl, kad daro ką tai panašaus į celebruojančio kunigo veiksmus. Tai kunigavimas perkelta, metaforine prasme: ne tikra kunigystė, bet jos panašumas.

Nevienas Bažnyčios Tėvų tokia perkelta prasme aiškino pasauliečių kunigystę. Ankstyvesniojo meto teologai, polemizuodami su protestantais, skelbusiais, jog tikintieji turi lygias galias su konsekruotais kunigais, irgi nekartą yra pabrėžę metaforinį pasauliečių kunigystės charakterį. Nūdien, plintant liturginiam atgimimui ir susidomėjimui mistinio Kristaus Kūno doktrina, pasauliečių kunigystės klausimas gyvai diskutuojamas. Artimesnis žvilgsnis į mūsų ketvirtąjį atsakymą parodys, jog pasauliečiai tikintieji yra kunigai ne perkelta, bet tikra, realia prasme.

Tikintieji – kunigai tikra prasme

Kunigystė ir auka yra dvi viena nuo kitos neatskiriamos sąvokos: vie-

Popiežius Pijus XII, palaiminės Marijos statulą, kuri ke-
liauja po lietuviškas kolonijas Amerikoje ir Kanadoje. Atgavus
Lietuvai laisvę, ji bus pargabenta į Vilnių. Šalia Popiežiaus sto-
vi vysk. V. Padolskis ir prel. L. Tulaba.

na negali būti be kitos. O kadangi šventoji Eucharistija yra vienintelė Naujojo Testamento auka, tikinčiųjų kunigystė turi būti sprendžiama są-
ryšyje su šv. Mišių aukojimu. Kunigą tad galime teisingai apibrėžti, kaip asmenį, kurį Dievas yra pašventęs aukoti šv. Mišių Auką. Dėl to ir pa-
sauliečiai yra tik tada kunigai tikra (ne kokia perkelta, vien panašia) prasme, jei jie aukoja Dievui Kristaus Kūną ir Kraują, šv. Mišių metu esan-
čius ant altoriaus. Ar tad tikintieji aukoja šventąją Eucharistiją Mišio-

se? Taip. Ir tam jie yra Dievo ypa-
tingai pašventi. Gal niekur krikščio-
nio kilnybė taip nesuspindi, kaip čia.
Kadangi tas tvirtinimas daugeliui
gali atrodyti gana neįprastas, pa-
žvelkime į porą svarių argumentų:
liturgiją ir neseniai pasirodžiusią šv.
Tėvo encikliką "Mediator Dei."

Liturginėse šv. Mišių maldose daž-
nai sakoma, jog nekruvinąją Auką
aukoja ne vien kunigas, bet ir tiki-
ntieji. Štai keletas vietų: "Melskitės,
broliai, kad mano ir *jūsų* auka būtų
priimtina Dievui visagaliui Tėvui".

"Atsimink, Viešpatie, savo tarnus ir tarnaites, ir visus čia esančiuosius,... už kuriuos Tau aukojame ar kurie Tau aukoja šią auką..." "Taigi, šią mūsų tarnystės ir taip pat visos Tavo šeimos auką prašome. Viešpatie, maloniai priimti..." "Todėl, Viešpatie, mes. Tavo tarnai, ir taip pat Tavo šventoji liaudis... aukojame Tavo šviesiausiajai didybei iš Tavo dovanų ir davinių tyrą Ostiją..."

Tą tiesą sutinkame ir kintamosiose šv. Mišių maldose. Pavyzdžiui, šv. Teresės (spalių 15) dieną sekretą prasideda šiais žodžiais: "Tebūnie Tau priimtina, Viešpatie, šventosios liaudies auka Tavo šventųjų garbei..."

Savo enciklikoje "Mediator Dei" Pijus XII irgi tą patį kalba. Pasmerkęs klaidingas kai kurių teologų sąvokas apie tikinčiųjų aukojimą Mišiose, popiežius taria: "Tačiau reikia pasakyti, jog ir tikintieji aukoja Dieviškąją Auką, nors ir skirtingu būdu" (Acta Apostolicae Sedis, 1947, 554).

Koks tad tas tikinčiųjų aukojimo būdas? "Aukoti" galima suprasti dvejopai: ribota ir platesne prasme. Pirmąja – ribota – prasme "aukoti" reiškia "įteikti aukos dovaną"; kitais žodžiais – įteikti Dievui Jo mylimąjį Sūnų, esantį ant altoriaus duonos ir vyno pavidaluose. Antrąja – platesne – prasme "aukoti" reiškia "aukos dovaną pašvęsti ir įteikti"; kitais žodžiais – duoną ir vyną paversti į mūsų Viešpatį ir Jį įteikti Dievui Tėvui. Aukojimas ribota prasme yra platesne prasme suprasto aukojimo dalis. Tikintieji Viešpaties Kristaus Kūną ir Kraują šv. Mišiose aukoja tąją ribota prasme. Vien kunigas atnašas konsekruoja, paversdamas šventąją Eucharistiją.

Tikintieji tad yra tikri šventosios Eucharistijos aukotojai Mišiose. Jie

Ją aukoja dvejopu būdu: per kunigą ir drauge su kunigu. Aukoja per kunigą, nes jis yra jų atstovas. Kunigas prie altoriaus atlieka šventąsias apeigas ne savo, bet visos Bažnyčios, visų tikinčiųjų vardu. Tas išorėje pasireiškias aukojimas – regimos apeigos – tikinčiųjų atliekamas netiesioginiai – per kunigą. Tačiau tikintieji yra taip pat ir tiesioginiai, betarpiškai šv. Mišių aukotojai, aukoją drauge su kunigu. Jie savo sieloje aukoja Dievui garbės, padėkos ir kitus aktus, savo vargus ir save pačius. Būtu klaidinga manyti, kad tie vidiniai tikinčiųjų aktai mažai ką bendra turi su šventąja Eucharistija. Auką yra niekas kita, kaip vidinės aukos pareiškimas išorėje. Pati aukos sąvoka suponuoja aukojančiųjų vidinius džiaugsmo, padėkos, permaldavimo, pasivėdimo aktus. Be jų ji būtų beprasmė ir bevertė. Šventoji Eucharistija, aukojama Dievui šv. Mišiose, yra tos vidinės tikinčiųjų aukos išraiška.

Tikinčiųjų kunigystės kilmė

Tikintieji yra kunigai, nes aukoja šv. Mišių Auką. Ir, kaip sakytą, jie Dievo yra ypatingai tai kunigystei pašvęsti. Krikšto metu tikintysis tampa mistinio Kristaus Kūno narys, tampriais ryšiais sujungtas su Išganytoju – Amžinuoju Kunigu. Dėl to ir Kristaus kunigystė atsispindi kiekviename Jo Kūno naryje – tikinčiajame. Bažnyčios Tėvai nekartą yra iškėlę viešumon gražų krikšto metu vartojamo aliejaus simbolizmą: kaip Senajame Testamente kunigai būdavo patepami, taip ir Naujajame; Senajame vien nedaugelis. Naujajame – kiekvienas krikštyjamasis. Krikšto sakramentas, be to, palieka sieloje įspaustą neišdildomą žymę arba cha-

RŪPIMIEJI klausimai

KAIP PRIIMTI KUNIGĄ?

Viena ponio klausia, kaip reikia priruošti ligonio kambarį, laukiant kunigo su šventais sakramentais. Čia reikia skirti du atveju: 1) kai kunigas yra šaukiamas išklaudyti ligonį išpažinties ir suteikti jam Komuniją; 2) kai norima, kad, be minėtų sa-

rakterių, išskiriantį pakrikštytąjį iš visų kitų žmonių ir įgalinantį jį savo būdu aukoti šv. Mišių Auką, – panašiai kaip kunigystės sakramentas išpaudžia neišdildomą žymę – charakterių konsekruoto kunigo sieloje, išskiriantį jį iš kitų tikinčiųjų ir įgalinantį paversti duoną ir vyną Kristaus Kūnu ir Krauju. Tad skirtumą tarp sakramentalinės ir pasauliečių kunigystės sudaro ne tai, jog viena yra tikra, o kita ne (abi yra tikraprasmės), bet laipsnis, kuriuo jose pasireiškia Kristaus kunigystė.

Pasauliečiai pasmerkia kunigą, darantį, kas nesiderina su jo luomu. Visai pagrįstai. Šventaisiais aliejais konsekruotų rankų suteptimas nuodėme daug daugiau smerktinas, negu pasauliečio. Iš kitos pusės, tikintieji turėtų nepamiršti, jog ir jie patys yra krikštu Dievo ypatingai pašventi aukštai paskirčiai – būti savo būdu kunigais, aukoti šventąją Eucharistiją. Dėl to ir jų prasilenkimas su Kūrėjo duotais įstatymais yra daug labiau gėdingas ir žeminąs, negu tų, kurie nepriklauso Kristaus mistiniam Kūnui.

A. Tamošaitis, S. J.

kramentų, ligoniui būtų suteiktas ir paskutinis patepimas. Pirmuoju atveju užtenka priruošti mažą "altorėlį", ant kurio kunigas galės padėti Švenč. Sakramentą. Reikia baltai užtiesti paprastą staliuką, vidury pastatyti kryžių, o iš šalių dvi žvakės. Taip pat reikia padėti stiklą paprasto geriamo vandens nusiplauti kunigui pirštams, kuriais lietė Švenč. Sakramentą. Patartina padėti ir šaukštą, kuriuo kunigas ligoniui įpils į burną trupučiuką vandens, jeigu jam sunku nuryti Komuniją. Galima dar padėti ir švento vandens, bet paprastai pats kunigas jo atsineša. Šventu vandeniui kunigas pašlaksto kambarį.

Antruoju atveju, kai ligoniui teikiamas ir paskutinis patepimas, be čia suminėtų dalykų dar reikia ant staliuko padėti keletą gabaliukų vatos, gabalėlį duonos ir citrinos. Vata yra reikalinga nušluostyti aliejui, kuriuo kunigas tepė ligonį, o duona ir citrina vartojama nuvalyti pirštams, kuriais kunigas lietė aliejų. Duona ir citrina labai gerai nuvalo aliejų. Vietoj citrinos galima vartoti ir druską. Visus šituos dalykus po vartojimo reikia įmesti į ugnį, nes netinka kur nors į sąslavų dėžę mesti tų dalykų, kurie yra paliesti ar prisigėrę švento aliejaus. Šia proga tą pat būtų galima pasakyti ir apie šventus paveikslus bei kitus šventintus dalykus. Netinka juos išmesti kur nors į gatvę ar į krūvą sąslavų, bet, jeigu jie yra pasenę ar nereikalingi, geriausia yra sudeginti.

KUR YRA DANGUS?

Kita skaitytoja klausia, kur yra dangus. Jai kažkada kapelionas pasakęs, kad dangus tai yra Dievo regėjimas. Tad atrodytų, kad tam nėra reikalinga kokia nors speciali vie-

VAIKŲ AUKLĖJIMAS

Rašydamas apie vaikų auklėjimą, nemanau dėstyti auklėjimo sistemų ir metodų, bet esu pasiryžęs, kaip šeimos tėvas, aprašyti asmeniškų patyrimus iš savo vaikų auklėjimo. Gal šie patyrimai padės ir kitiems atlikti savo sunkią auklėtojų parei-

ta. Minėtai skaitytojai yra aišku, kad dvasioms nereikalinga vieta, bet juk po paskutinio teismo žmonės kelsis su kūnais, tad kur jie gyvens?

Pirmiausia reikia atsiminti, kad žmonių kūnai po prisikėlimo nebus tokie, kaip dabar. Jie bus sudvasinti. Juk mes žinome iš Šv. Rašto, kad ir Kristus po prisikėlimo galėjo įeiti į kambarį pro uždarytas duris. Tad tokiam kūnui nebūtų reikalinga kočia nors konkreči vieta. Bet kaip ten iš tikrųjų bus danguje, mes maža ką nežinome. Sužinosime tik tada, kai ten pateksime. Mes aiškiai žinome, kad dangus yra amžinos laimės vieta, ir to mums pakanka. Daugiau ką nors apie dangų sužinoti ir įsivaizduoti, gyvenant šioje žemėje, mums yra beveik neįmanoma. Bet to nė nereikia. Svarbiausia yra stengtis į dangų patekti, o tada viskas paaiškės, nebus jokių klausimų nė paslapčių.

Redaktorius

gą. Visa medžiaga bus suskirstyta į dvi dali: teoretinę ir praktinę. Be principų nurodymo daug kas būtų neaišku ir praktinėje dalyje. Teoretinėje dalyje vadovaujuosi savo paties samprotavimais. Prieš akis turiu dviejų rūšių skaitytojus: tuos, kurie sistemingai skaitys visus mano straipsnius, ir tuos, kurie pasiskaitys tik vieną kitą jiems labiau rūpimais klausimais. Tai privertė mane taip suskirstyti straipsnius, kad kiekvienas tuoj galėtų rasti, kas jį labiau domina, bet vis dėlto būtų priverstas viską ištisai perskaityti, nes vieno ar kito klausimo išsprendimas bus teisingas ir suprantamas, tik žinant tuos dėsnius, kuriais buvo vadovautasi.

Vesdamas savo žmoną, visai negalvojau, kad man teks šeimos gyvenime vaikų auklėjimo uždavinys. Ji buvo pedagogė, išstudijavusi Spencer'io ir Pestalozzi metodus. Ji šiais studijuotais metodais ir vadovavosi, o aš stengiausi šiuose metoduose rasti tik savo gyvenimiškų patyrimų patvirtinimą. Man atrodo, kad pedagogika nėra toks mokslas, kurio duodamos taisyklės tinka visiems ir visados. Pedagogika tai yra menas, kurio neišmoksi iš knygų. Knygos gali tik padėti kultivuoti tuos pedagoginius diegus, kurie yra kiekviename žmoguje.

Tėvai privalo išauklėti vaiką dvasiniai ir kūniniai atsparų kiekvienam visuomeniniam pasireiškimui, panaudodami jo prigimtus sielos ypatumus. Juo tiksliau jie vaiką paruoš visiems galimiems gyvenimo netikėtumams, juo lengviau jis tuos netikėtumus pakels. Reikia pasakyti, kad tėvai, jei ne visados, tai labai dažnai, permažai kreipia dėmesio į vaikų auklėjimą iš paprasto patogumo. Tik reikia dar pastebėti, kad tie tėvai, kurie

Šitas kūdikis, atsistojęs lovytėje, visu savo balsiuku dėkoja tėvams už rūpestį, kad būtų jis švariai aprengtas, kad būtų gražiai sušukuoti plaukučiai, bet dar garsiau norėtų šaukti, kad per mažai yra rūpinamasi jo dvasiniu auklėjimu.

mažai rūpinasi savo vaikų auklėjimu dėl to, kad jie nedaug apie tai nusimano, mažiau klaidų padarys už tuos, kurie savo vaikus stengiasi išdresiruoti kaip gyvuliukus, nieko nenusimanydami apie tikrą auklėjimą.

Viena pagrindinių klaidų, kurią tėvai dažnai daro, yra nekreipimas dėmesio į savo vaiko teisingumo pajautimą. Tėvų ir vaiko galvojimas yra skirtingas, nes ir jų gyvenimo patyrimas yra skirtingas. Tėvai neturėtų galvoti, kad vaikas tai neprotingas sutvėrimėlis. Visai ne, kartais jo galvojimas yra daug sveikesnis ir logiškesnis negu tėvai spėja, tik dažniausiai tėvai nesistengia išsigilinti į šio mažo sutvėrimėlio galvojimą. Jie visai lengva širdimi uzurpuoja savo vaiko teises, nepripažindami jam tei-

sės į savo būseną. Jie labai kantriai klausosi savo kaimynės išvedžiojimų per ištisas valandas, bet neturi kantrybės ir noro pašvęsti bent trumpą valandėlę savo vaikui. Žinoma, tuo nenoriu pasakyti, kad reikia savo vaikui rodyti aklą meilę. Tik turime nepamiršti, kad vaikas turi savo atskirą pasaulį, kurį reikia gerai pažinti ir, tik gerai žinant vieną ar kitą vaiko elgesio motyvą, į jį reaguoti. Nereikia užmiršti, kad vaikas dar yra be tikro gyvenimiško patyrimo ir turi suderinti savo prigimtą teisingumo pajautimą su gyvenimo reiškiniais. Jei tėvai nekreips dėmesio į vaiko galvosena ir į jo gyvenimiškus patyrimus, tai jie niekad nesusgebės išauklėti padoraus visuomeninio piliečio. Tik vaiką gerai iša-

moninus, kaip jis privalo vienu ar kitu atveju pasielgti, galima laukti paklusnumo ir tikėtis, kad jis išaugs su visuomene suaugusiu žmogumi.

Gal jau iš pasakytų žodžių aišku, kad aš savo auklėjimo sistemoje neigiu bausmes. Man pačiam teko labai retai vartoti bausmes ir, jei kada nors teko, tai tik dėl to, kad anksčiau buvo padaryta klaida. Aš turėjau keturis vaikus, ir kiekvienam reikėjo taikyti skirtingus metodus. Tai buvo ne dėl to, kad jie priklausė prie keturių skirtingų tipų, bet vien dėl to, kad vaiko vystymasis pasireiškia individualiai. Aš instinktyviai nujausdavau, kad kiekvieną kartą reikia ieškoti naujo metodo, nes iki šiol vartotas šiuo atveju netinka. Kiekvieną kartą įsiklausydavau į vaiko galvoseną ir į jo interesų pasaulį. Dažnai dienų dienomis apgalvodavau, kaip į vieną ar kitą pasireiškimą reaguosiu. Ir čia mano pagrindinis dėsnius buvo: nereaguoti, neįsitikinus visu šimtu procentų, kad visos vaiko pasielgimo aplinkybės man yra žinomos.

Gal kai kam tai atrodo neįprasta. Jei taip galvojančiam skaitytojui tektų pasiskaityti kokią nors žvėrių dresūros knygą, tai ten jis nuolat ras nurodymus, kad dresiruojamas žvėris turi aiškiai žinoti dresiruotojo norą. Ar skaitytojas tikrai mano, kad vaikas auklėtojo norą visados gerai supranta? Gal dažnai jis iš baimės ar gėdos nedrįsta išreikšti, ko jis norėtų. Kartais jis norėtų paklausti, išsiaiškinti savo abejojimus, bet mes jam šios progos neduodame. Taip pat mes skaitome, kad negalima dresiruojamo žvėries bausti, jeigu dresiruotojas nėra įsitikinęs, kad žvėris supranta, už ką jis baudžiamas. Manote, kad tai įvyksta tik dėl to, kad žvėris negali kalbėti? Visai ne. Žvėris

gali tą bausmę nujausti tik kaip jūsų susinervinimą ir susierzinimą, tada jums būtų sunku jį paveikti. Panašiai yra ir vaikų auklėjime. Jeigu jūs tiksliai neišsiaiškinate, kodėl vaikas yra baustinas, jį bausdami, nustosite jo akyse savo autoriteto. Ar tai ne paradoksas, kad dresiruotojas daug rūpestingiau pasiruošia savo dresavimo uždaviniui negu tėvai vaikų auklėjimui? Taip pat yra žmonių, kurie žvėrimis daug daugiau kantrybės rodo negu vaikams.

Primityviose sąlygose vaikų auklėjimas yra lengviau išsprendžiamas negu civilizuotose. Tėvai dažnai tai užmiršta. Civilizuotame pasaulyje vaiko padėtis yra daug sudėtingesnė ir jo dvasiniai lobiai arba gali žymiai stipriau išryškėti, arba klaidingu auklėjimu gali būti visai sunaikinti. Tėvai turėtų neužmiršti, kad kiekvienas vaikas turi didelius Dievo jam įdiegtus lobius, kuriuos neįpratusi ranka gali sunaikinti.

Alg. Suomis

DAR KELI ŽMONŲ PASISAKYMAI

Šių metų pirmame "L. L." numeryje buvo dešimt patarimų moterims, kaip būti geromis žmonomis. Tame straipsnyje prašėme, kad moterys parašytų savo pageidavimus, ko jos laukia iš vyrų. Gavome keletą laiškų, tarp kurių buvo ir labai gražus vienos moters straipsnis, kurį spausdinome praėjusiame numeryje. Tame straipsnyje, pavadintame "Dvylika klausimų vyrams", buvo paminėta visa tai, ką rašė ir kitos moterys. Tačiau kai kurių moterų laišškai mus trupučiuką apvylė ir dar kartą įrodė, iš kur kyla daug šeimyninių nesugyvenimų. Daugelis moterų sutiko, kad tai, kas buvo rašyta tuose

patarimuose žmonoms, yra tikriausia tiesa. Visai teisingai kai kurios pastebėjo, kad daugelis tų patarimų tik ir vyrams. Bet vis dėlto buvo ir tokių, kurios prirašė keletą puslapių, norėdamos tuos patarimus sukritikuoti, įrodyti, kad jie yra neteisingi, negyvenimiški, kad jos esančios visai nekaltos, kad visų šeimyninių nesantaikų priežastis yra tik vyras. Jei-gu žmogus taip galvoja, jeigu jis nemato ir nenori pripažinti savo klaidų, jeigu stengiasi tik kitame klaidas stebėti ir jį už kiekvieną nepasisekimą kaltinti, tai apie kokią nors santaiką ir šeimyninę laimę negali būti nė kalbos.

Bendrai, gal dabar žmonės per daug yra linkę viską kritikuoti, į viską skeptiškai žiūrėti, nepasiduoti kitų pamokymams, nepaisyti jokių įsakymų. Jie mato tik savo gyvenimą ir mano, kad visi turi taip gyventi. Jie gerbia tik savo nuomonę ir mano, kad visi kiti klaidingai galvoja. Kartais, perskaitę kokį nors straipsnį ar paklausę paskaitos, jie nusišypso ir pasako: "Tuščia ir nereikalinga apie tai kalbėti, gyvenime yra visai kitaip". Gal būt, jų asmeniniame arba šeimyniniame gyvenime yra kitaip, bet tai dar nereiškia, kad taip turi būti. Taip pat nereiškia, kad ir visi kiti taip gyvena ir taip galvoja, kaip jie. Jeigu dauguma žmonių nesilaiko logiškiausių įsakymų, tai tie įsakymai dar nenustoja nei savo logiškumo nei savo galios. Jei kartais pamatai, kad tavo gyvenime yra "ne taip", tai pagalvok ir pasiryžk, kad būtų "taip", kad tu gyventum pagal Dievo ir Bažnyčios įsakymus, kurie yra duoti žmonijos gerovei, bet ne kankinimui.

Pasitaiko tokių asmenų, kurie, išgirdę kalbant apie šeimyninę meilę, skeptiškai nusijuokia ir pasako, kad

tai tuščios kalbos, kad po medaus mėnesio ar po pirmųjų vedybinio gyvenimo metų prapuola meilė ir lieka, geriausiu atveju, tik pareiga. Ne-neigiame, kad dažnai taip būna, bet vis dėlto be jokių abejonių teigiame, kad yra šeimų, kuriose meilė (nors ir netokia kaip dviejų išimylėjusių gimnazistų) tęsiasi iki grabo lentos.

Dabar leisime kalbėti pačioms skaitytojoms, kurios truputiuką paryškins ir papildys praėjusiame numeryje buvusio straipsnio mintis, o gal patvirtins ar mėgins griauti ir tai, kas šiame straipsnyje buvo pasakyta.

Ponia R. S. sako, kad šiose sąlygose negalima nė kalbėti apie gausias šeimas, nes tėvai, dirbdami per dieną fabrike, negalės tinkamai išauklėti vaikų. Žinoma, reikia sutikti, kad šios sąlygos yra nenormalios, bet, daug šiuo klausimu nediskutuojant, norime priminti tik tai, kad kartais yra lengviau išauklėti kelis vaikus negu vieną. Kai šeimoje yra daugiau vaikų, jie vienas kitą auklėja, o vienturtis vaikas dažniausiai užauga blogo, egoistiško charakterio. Juo daugiau tokiu vaiku tėvai rūpinasi (žinoma, eidami ne tuo keliu), juo blogesnis jis užauga.

Ponia G. M. rašo, kad jei vyras yra ištikimas, doras, mandagus, tai jau didelis dalykas, bet dar ne viskas. Jis turi atjausti ir suprasti žmoną, prisitaikyti prie jos norų ir palinkimų. Jeigu žmona yra linkusi į meną, muziką, sportą, vyras neturėtų jai to drausti, bet stengtis, kad ji galėtų kartais tuo užsiiminti. Jei vakare žmona jį kviečia kartu nueiti į koncertą, būtų labai negera, jeigu jis nesutiktų, nes jam tai visai neįdomu. Jeigu jis ten ir nejaus malonumo, turi stengtis padaryti malonumą savo žmonai. Visi panašūs dalykai atrodo

smulkmenos, bet jie gali labai ap-
kartinti gyvenimą ir privesti prie
skrybų.

Matilda savo laiške labai pabrėžia
vyrų girtavimą. Visai teisingai ji sa-
ko, kad girtavimas sugriauja daugelį
pavyzdingiausių šeimų. Reikia pri-
pažinti liūdną faktą, kad daugelis
vyrų, nors ir inteligentų, lengvai pa-
siduoda šiam blogam įpročiui. Jie
nepagalvoja, kiek nuo to turi kęsti
žmona, vaikai, kaip žiauriai yra ar-
doma šeimos laimė. Bet girtuoklis vy-
ras ir save nužemina, nužmogina,
praranda pagarbą ir pasitikėjimą.

Beveik visos, kurios rašė, pagei-
dauja iš vyrų didesnės religinės
praktikos. Šiuo klausimu pasisakė
net jauna septyniolikos metų mer-
gaitė iš Australijos. Ji rašo, kad ma-
nanti tekėti už australo kataliko, nes
lietuviai vyrai yra labai nereliginiai.
Štai tos mergaitės žodžiai: "Daug
kartų teko skaityti Jūsų laikraštyje,
kad nepatartina tekėti už svetimtau-
čio, bet aš vis dėlto pasiryžau tekėti
už australo. Australų vyrų religingu-
mas ir pavyzdingas šeimos gyveni-
mas mane sužavėjo. Štai mažas pa-
vyzdėlis. Vieną sekmadienį pasiry-
žau stebėti, kiek jaunų vyrų (austra-
lų) eis Komunijos. Dideliam mano
nustebimui beveik visi ėjo. Stebėjau
ir kitą sekmadienį – vėl tas pats.
Bet turiu prisipažinti, kad aš nepa-
žįstu nė vieno lietuvių vyro, nors čia
jų yra nemaža, kurs kas sekmadienį
eitų Komunijos. Lietuviai vyrai toki
paniekintų, išvadintų davatka. Bet
užtat jie moka gerti, kortuoti ir ark-
lių lentktynėse pinigus leisti. Tokių
niekas neniekina, nepravardžiuoja,
bet vis daugiau prie jų prisideda. Aš
manau, kad gali būti laiminga tik ta
šeima, kur vyras ir žmona yra geri
katalikai."

Kai kas gal pasakys, kad tos mer-

gaitės yra per daug pasikarščiuota.
Vis dėlto reikia sutikti, kad mūsų vy-
rų religingumas yra labai menkas.
Tur būt, nė vieno tokio neatsiras,
kurs visiškai Dievą neigtų ir netikė-
tų, bet nedaug ir tokių atsiras, kurie
stengtųsi visus to Dievo įsakymus
pildyti ir Jį mylėti. Kai kas mano
esąs religingas, jeigu jis artimui
skriaudos nedaro, bet reikia atsimin-
ti, kad, nelaikydamas Dievo arba
Bažnyčios įsakymų, jis daro skriau-
dą Dievui. Be jokio sąžnės išmetinė-
jimo praleisti sekmadieniais Mišias,
eit išpažinties ir Komunijos tik kartą
metuose arba nė to neatlikti ir sakyti,
kad esi religingas, tikintis, mažiaus-
ką galima pasakyti, yra stoka logi-
kos. Mūsų šiais svetimtaučiams, daž-
nai einantiems prie sakramentų, pri-
kiša, kad tai yra forma be turinio.
Taip, kartais gali būti tik išorinė for-
ma be turinio, bet kažin, ar ten rasi-
me kokį nors turinį, kur nėra nė for-
mos?...

Teisingai toji jaunuolė rašo, kad
negali būti pilnai laimingos šeimos
be religijos. Gali tu namuose turėti
visko, ko tik širdis geidžia, bet ne-
bus tikros laimės, jeigu pamiršai
Dievą.

J. Vaišnys, S. J.

TRYŠ VELNIO ĮSAKYMAI

*Senas klebonas kartą sakė savo
jaunam įpėdiniui: "Mielasis brolau,
per kelias dešimtis metų, paaukotų
sielų gerovei, Įsitikinau, kad velnias
žmonėms siūlo tris įsakymus: 1. Ne-
simelsk, 2. Neik išpažinties, 3. Ne-
klausk pamokslų. Trečias gal yra
svarbiausias, nes jei žmogus klauso
pamokslų, pamažu grįžta prie mal-
dos ir išpažinties."*

IŠ FILMŲ PASAULIO

THE MAN BETWEEN

Filme yra rodomas dabartinis Berlyno gyvenimas. Anglas daktaras, vedęs vokiečių, dirba savo profesijos darbą tarp pabėgėlių. Užimtas savo darbu, jis mažai pastebi, kas vyksta aplinkui, net jo paties namuose. Atvyksta jo sesuo iš Anglijos. Daktaro žmona su ja susidraugauja ir jai bando aprodyti miestą. Tačiau ji nori nusukti jos žvilgsnį nuo žiauriausios Berlyno gyvenimo dalies. Prie daktaro sesers pradeda gretintis jo žmonos draugas, kurs pasirodo esąs tikras jo žmonos vyras. Ji, nenorėdama prarasti savo antrojo vyro ir nenorėdama pastatyti jo į blogą padėtį draugų akivaizdoje, mėgina viską laikyti paslapyje. Tačiau kai išsimašo jos antrojo vyro sesuo, kuri nemoška skirti gera nuo bloga ir visur puola užmerktom akim, atidengia paslaptį. Ji pasako net jo užsiėmimą – gaudyti žmones ir perduoti komunistams. Sesuo nenori tuo tikėti. Nors pagaliau ir įsitikina, bet savo širdyje nenori, kad kas nors bloga jam atsitiktų. Per klaidą vieton daktaro žmonos komunistai pagauna daktaro seserį. Ir dabar dar ji nepajėgia suprasti, koks pavojus jai gresia. Pagaliau pamato, kokioje padėtyje ji atsirado ir supranta, kad tai įvyko per klaidą. Pagaliau pasiseka pabėgti, bet tenka daug vargti, nes į vakarų pusę pabėgti yra labai sunku.

Į veiksmą yra įveliami ir vaikai, kaip šnipai. Jie šį darbą atlieka puikiai, nors vis dėlto visur jie lieka vaikais. Po ilgų vargų mergaitei pasiseka pabėgti, bet tas žmonių pirklys yra nušaukiamas tarp dviejų sienų.

Filmas įdomus, nes parodomas tik-

ras Berlyno gyvenimas. Nors gal ir nėra tikro visų žiaurumų vaizdo, bet galima susidaryti įspūdį apie dabartinį Berlyno gyvenimą. Dėl šios priežasties filmas yra naudingas visiems pamatyti, kurie nori pažinti tikrą šių dienų gyvenimą vokiečių sostinėje.

LITTLE FUGITIVE

Filmas vaizduoja šeimos gyvenimą: tėvas miręs, motina dirba, o du sūnūs pešasi. Vyresnysis stengiasi nusikratyti savo mažesniuojų broliuką, kuris visą laiką jį seka ir nori visur drauge su juo dalyvauti. Motina turi išvažiuoti aplankyti sergančios giminaitės. Ji palieka mažąjį vyresniojo globoje. Vyresnysis tuo labai nepatenkintas. Jis ruošėsi su draugais važiuoti į Coney Island, o štai dabar čia tas mažiukas visur paskui velkasi, lyg uodegutė. Draugų padedamas, jis sugalvoja bent laikinai juo atsikratyti. Jie paduoda jam mažą revolverį, kuriuo jie žaidė, ir liepia šauti į tą pusę kur stovėjo vyresnysis brolis. Vaikas šauna, o jo brolis krinta žemėn ir vaidina mirusį. Kitą vakarą jam pasako: "Tu nušovei savo brolių, bėk dabar slėptis!" Vaikas tuo patiki ir pabėga. Parbėgęs namo, išsiima iš stalčiaus motinos paliktus pinigus ir dumia iš namų. Įsėda į traukinėlį, kurs jį nuveža į Coney Island.

Iš pradžių čia jis dreba ir bėga nuo kiekvieno policininko, bet tuoj, pamatęs visokias sūpuokles, arkliukus ir kitas vaikų pramogas, viską užsimiršta ir pradeda mėginti kiekvieną pramogą. Čia pasireiškia vaiko noras viską pamatyti, viską išmėginti, ir tuoj jis šioms pramogoms išleidžia

visus pinigus. Norėdamas ir toliau jodinėti ant arkliukų, stengiasi užsidirbti pinigų, rinkdamas paplūdimy tuščius butelius ir nešdamas parduoti. Vaikų arkliukų prižiūrėtojas jį įtaria. Gudrumu išgauna jo adresą ir paskambina į namus. Vyresnysis brolis tuoj atskuba. Mažajo akys nušvinta, kai pamato, kad jo brolis gyvas ir kad visa buvo tik žaidimas. Juodu grįžta namo, susitvarko ir sėda prie televizijos. Tuo tarpu pareina motina ir džiaugiasi, kad jie taip ramiai sėdi namie. Prižada juodu nusivežti į Coney Island. Vaikai pasižiūri į vienas kitą ir nusišypsuoja, nes motina nežinojo, kad juodu tik ką grįžę iš Coney Island...

Filmas nėra labai įdomus ir pamokantis; tai yra tik maža ištraukėlė iš kasdieninio gyvenimo, trupučiuką atskleidžianti vaiko sielos pasaulį. Palyginus tačiau su kitais dabar einančiais filmais, yra vertas pasižiūrėti.

ROME AT 11 O'CLOCK

Itališkas filmas, kurio turinys paimtas iš tikro atsitikimo, įvykusio Romoje 1951 m., kai vienoje nelaimėje žuvo viena mergaitė ir kelios dešimtys buvo sužeista. Vaidyba vidutinė. Žymių italų artistų čia nėra, bet yra kelios bepradedančios vaidybą gražuolės. Gana gerai parodo kai kuriuos Romos gyvenimo užkulius, bet, norint viską suprasti, reikia mokėti itališkai, nes angliškai užrašai negali visko paaiškinti.

SAADIA

Gana gražus filmas. Veiksmas vyksta Afrikoje (Marrocco). Prancūzas daktaras, nusivylęs gyvenimu, dirba savo profesinį darbą, kur jis mano esąs labiausiai reikalingas. Dirba su žmonėmis, kurie dar tiki

burtais, todėl darbas sunkus. Filmas iškelia maldos reikšmę ir galią. Taip pat parodoma, kad žmogus ramybę randa, tik dirbdamas ir pasišvėsdamas kitiems.

ROSE MARIE

Lengvo turinio Cinemascope filmas. Pagrindė pastatyta daina "Indian Love Song", kuri tęsiasi per visą filmą. Nors gilesnių minčių čia ir nėra, bet, norint ramiai praleisti porą valandų, verta pažiūrėti. Labai gražūs Kanados vaizdai, gražios dainos. Pagrindiniai artistai Ann Blyth ir Fernando Lamas neblogai vaidina.

SASKATCHEWAN

Spalvuotas filmas iš Kanados gyvenimo. Pagrindiniai artistai: Alan Ladd ir Sheley Winters. Kanados kalnuotos ir ežerėtos srities vaizdai nepaprastai gražūs. Parodomi indėnai su savo būdu ir papročiais. Vedamoji mintis – drąsa, broliškumas ir pasitikėjimas veda į pergalę. Herojai savo roles atlieka gerai, gražus pastatymas ir... stoka rūbų.

NEW FACES

Spalvuotas Cinemascope filmas. Nors 20th Century – Fox (kurio gamybos yra šis filmas) kadaise buvo žadėjęs Cinemascope būdu gaminti tik geriausios rūšies filmus, bet apie "New Faces" negalima to pasakyti. Turinys labai tuščias. Yra kelios dainelės, kurios kartais primena kabaletą. Juoduke Eartha Kitt su savo dainuojama "Monotonous" palieka klaidų išpūdį. Bendrai, šiuo metu pasipylė daugybė filmų, panašių į "New Faces", apie kuriuos būtų galima pasakyti: jei pamatysi – nieko nelaimėsi, jei nematysi – nieko neprelaimėsi.

50 metų sukakties proga

Šįmet švenčiame 50 metų sukaktį, kai lietuviai atkovojo lotyniškoms raidėms spaudą. Kad lietuviškas spausdintas žodis išliktų ateinančioms kartoms, Pasaulio Lietuvių Archyvas pasiryžęs surinkti ir saugoti:

A. Draudimo metu išleistą spaudą:

1. Lietuvių spaudą, išleistą Mažojaj Lietuvoj.
2. Lietuvių spaudą, išleistą kitų kraštų lietuvių.
3. Rusų išleistą lietuviams rusiškoms raidėmis — graždanką (elementoriai, kantičkos ir kt.).

B. Po spaudos atkovojo:

1. Išleistą Lietuvoje.
2. Išleistą kitų kraštų lietuvių.

Kiekvienas spaudinys ar rankraštis yra tinkamas, jei jis yra surištas su lietuviu vardu. Todėl reikia siųsti visą spaudą, kuri yra lietuviui parašyta bet kuria kalba; apie lietuvius kitataučių parašytą spaudą; lietuvių išleistą spaudą bet kuria kalba. Tinka visokio turinio knygos ir laikraščių bei žurnalų komplektai ar jų dalys, spausdinti ir ranka rašyti.

Adresas: *Pasaulio Lietuvių Archyvas, 2601 W. Marquette Rd., Chicago 29, I11.*

PLA Direktorius

JAUNIMO ŽURNALAI

Skautų Aidas, 1954 m. nr. 3. Redaguoja St. Kairys, leidžia Lietuvos Skautų Brolijos Vadija. Redakcijos adresas: 102 Quebec Avė., Toronto, Ont., Canada.

Ateitis, 1954 m. nr. 2 Vyr. Redaktorius P. Jurkus. Red. ir Adm. adresas: 680 Bush wick Ave., Brooklyn 21, N. Y.

Mūsų Vytis, 1954 m. nr. 2. Redaguoja B. Kviklys, leidžia Akademinis Skautų Sąjūdis. Redakcijos adresas: 631 W. 54th PL, Chicago 9, I11.

Vytis, 1954 m. nr. 3. Redaguoja Dr. J. Leimonas, leidžia Lietuvos Vyčiai.

Redakcijos adresas: 143 W. 6th St., S. Boston 27, Mass.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

Guareschi. DON KAMILIAUS MAŽASIS PASAULIS? Išvertė A. Sabaliauskas, išleido "Tėvų Kelias", apartado 369 Caracas, Venezuela. 324 psl., kaina \$3,50. Paties autoriaus iliustracijos.

Prel. L. Tulaba. KAD KŪRENTŪSI. Autoriaus kalbų, pasakytų per radiją, bei kitokių pamokslų rinkinys. Išleido prel. P. Juras. 242 psl., kaina nepažymėta. Knyga naudinga pasauliečiams ir kunigams.

V. Krėvė. RYTŲ PASAKOS. Viršelį piešė R. Viesulas. Išleido Terra, 748 W. 33rd St., Chicago 16, 111. 220 psl., kaina nepažymėta.

Jurgis Gliuda. GEŠTANTI SAULĖ. Metmenys. Viršelis J. Pautieniaus. Išleido Liet. Knygos Klubas, 2334 So. Oakley Ave., Chicago 8, 111. 220 psl., kaina \$2.

Prel. Konstantino A. Vasio Gyvenimo Bruožai. Brošiūrėlė apie svarbesnius šio veiklaus lietuvio gyvenimo bruožus.

KNYGŲ LENTYNA. Lietuvių Bibliografinės Tarnybos Biuletenis, nr. 11-12. Redaguoja A. Ružancovas.